

MASTEROPPGAVE

Den første tiden i barnehagen for de yngste barna

The first time in kindergarten for the youngest children

Vilde Solheim Nilsen

Master i spesialpedagogikk

Avdeling Sogndal/ Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Lillian Pedersen

28. mai 2021

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Siste punktum er satt for denne gang, og jeg kan nesten ikke tro det selv. Arbeidet med denne masteroppgaven har vært en personlig reise med opp- og nedturer. Men det har vært en reise som har bidratt til verdifull kunnskap, som jeg tar med meg videre i mitt yrke som spesialpedagog.

Det er mange mennesker som fortjener en takk for å ha bidratt til at masteroppgaven nå har blitt en realitet. Først og fremst vil jeg takke mine fem informanter som velvillig delte av sine tanker og erfaringer, og som stilte opp tiltros for utfordringer knyttet til Covid-19. Uten dere, ingen mastergrad!

Til veilederen min Lillian Pedersen: Takk for at du har hatt troen på meg og mitt prosjekt. Takk for motiverende samtaler, konstruktive tilbakemeldinger og for at du har hjulpet meg å finne veien gjennom hele prosessen. Takk for samarbeidet!

Min kjære familie, tusen takk for at dere har støttet og heiet på meg gjennom disse tre årene som masterstudent. Takk for at dere alltid har oppmuntret meg til å jobbe videre når motivasjonen har sviktet. Min lille skatt Herman, takk for tålmodigheten med en mamma som til tider har hatt hodet langt borte fra lek og gøy.

Til slutt vil jeg og takke min medstudent Karen, for samtaler og støtte gjennom hele studiet, det hadde ikke blitt det samme uten deg.

Tusen hjertelig takk!

Sammendrag

Undersøkelsen er en kvalitativ studie av hvordan barnehagelærerne legger til rette for de yngste barna sin første tid i barnehagen. Metodisk har jeg gjennomført fem intervjuer, hvor barnehagelærers synsvinkel er representert med bakgrunn i følgende problemstilling: *Hvordan legger barnehagelærere til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen?*

Jeg nærmet meg tematikken med å forsøke å forstå barnehagelærerne sin forståelse av de yngste barnehagestarterne, og har undersøkt hvordan de legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Oppgaven tar utgangspunkt i teorier om tilknytning, følelser og Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. I teoriene kommer det frem hvordan voksne i arbeid med barn, kan legge til rette for at de yngste barna kan skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen, samt hvilke konsekvenser det kan ha om barnehagen ikke legger til rette for det.

Studiens deltakere er strategisk valgt, med bakgrunn i at de har spesiell kunnskap om forskningsfeltet og derfor kunne bidra med viktig informasjon til oppgaven. Problemstillingen ga føringer til at valget av design falt på et semistrukturert intervjudesign, et forskningsdesign som retter fokus mot å få fylldige beskrivelser og informasjon om hvordan barnehagelærerne legger til rette for de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Barnehagelærerne opplevdes som samstemte i sine oppfatninger rundt hvordan de legger til rette for de yngste barna og hvilke muligheter det gir for å skape en trygg tilknytning. Funnene er analysert gjennom en hermeneutisk tilnærming og analysemodellen SDI- stegvis-deduktiv induktiv metode. Den hermeneutiske sirkel har vært en del av oppgaven fra start til slutt. Den har gitt meg en ny forståelse av hvordan barnehagelærerne legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning.

Studiens funn indikerer at barnehagelærerne setter trygghet foran alt når ettåringene starter i barnehagen. Alle barnehagelærerne i studien ga uttrykk for at en trygg tilknytning for de yngste barna den første tiden i barnehagen er viktig og avgjørende for blant annet trivsel og utvikling. Studien gir indikasjoner på at det er faktorer som fungerer som grunnlag for arbeidet med en trygg tilknytning. Trygghet, omsorg, sensitive voksne, endringsvilje, hjelp til å sette ord på og regulere følelser fremstår som sentralt. Studiens funn indikerer blant annet, at barnehagelærerne mener at de yngste barna trenger at det settes av god tid og at det legges til rette for gode rutiner slik at barna kan oppleve trygghet den første tiden i barnehagen.

Abstract

This research paper is built on a qualitative approach to identify how kindergarten teachers assist the youngest children in their first period in kindergarten. Methodically and through five interviews, I collected five kindergarten teachers' point of view and insights based on the following question: *How do kindergarten teachers support and enable the youngest children to develop secure attachment during the first time in kindergarten?*

I approached the topic by trying to understand how kindergarten teachers perceive the youngest kindergarten children, and thereafter based the research on how kindergarten teachers assist and encourage the youngest children to develop attachment early at kindergarten starters. The research paper is backed by theories within attachment and emotions, as well as Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory. The theories explain how adult's interaction with the youngest children can support development of attachment at start of kindergarten, as well as the negative consequences if kindergarten does not facilitate for secure attachment.

The participants of the study are strategically chosen because of their knowledge within the research field and could therefore contribute with important information to the research. This research question led to the choice of design falling on a semi-structured interview design, a research design that focuses on obtaining full description and information regarding how kindergarten teachers facilitate the youngest children to be able to develop a secure attachment during the first time in kindergarten. Kindergarten teachers are perceived as unanimous in their perceptions about how they facilitate the youngest children and what opportunities it provides for achieving a secure attachment. The findings are analyzed using the hermeneutic approach and analysis model SDI- step-by-step deductive inductive method. The hermeneutic circle has been used systematically throughout the research, which gave me a new understanding of how kindergarten teachers enable the youngest children to achieve secure attachment.

The findings indicate that kindergarten teachers focus on security above everything else when the one-year-olds start in kindergarten. All kindergarten teachers in the study expressed that a secure attachment for the youngest children during the first time in kindergarten is important and crucial for their well-being and development. The study indicates that there are factors that serve as a basis for the work with a secure attachment. Security, care, sensitive adults, willingness to change, help to put into words and regulate emotions are central. The findings of this study indicate among other things that the kindergarten teachers believe that it is needed to be set aside good time and that good routines should be facilitated for the children's experiences of security during the first time in the kindergarten.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Sammendrag	3
Abstract	4
1.0 INTRODUKSJON	7
1.1 Studiens kontekstuelle forhold.....	8
1.2 Tidligere forskning om den første tiden i barnehagen for de yngste barna	9
1.3 Bakgrunn for valg av forskningstema og presentasjon av problemstilling	10
1.4 Begrepsavklaring	11
1.5 Oppbygging av oppgaven	12
2.0 TEORETISK RAMMEVERK	13
2.1 Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell	13
2.2 Teori om trygghet og tilknytning	16
2.2.1 Richard Bowlby om ettåringers tilknytningsfase	17
2.3 Trygghets sirkelen- Circle of Security.....	19
2.4 Følelser	20
2.5 Tilvenning og tilknytningsarbeid i barnehagen.....	21
3.0 DESIGN OG METODE	25
3.1 Vitenskapsteoretisk tilnærming	25
3.2 Valg av design	26
3.3 Datainnsamling	27
3.3.1 Utvalg av undersøkelsesenheter og deltakere	27
3.3.2 Det kvalitative forskningsintervjuet	28
3.3.3 Intervjuguide	30
3.3.4 Gjennomføring av intervju	31
3.4 Bearbeiding av rådata og analyse av data	33
3.4.1 Koding med empirinære koder.....	35
3.4.2 Gruppering av koder	36
3.4.3 Utvikling av konsepter.....	37
3.5 Forskningens kvalitet og fremstilling	38
3.5.1 Validitet (gyldighet).....	38
3.5.2 Reliabilitet	40
3.5.3 Overførbarhet.....	40
3.5.4 Etske refleksjoner.....	40
4.0 PRESENTASJON AV EMPIRISKE FUNN	42
4.1 Trygge foreldre- trygge barn.....	42
4.1.1 Trygghet	43
4.1.2 Foreldresamarbeid.....	43
4.1.3 Viktigheten av et relasjonsarbeid	44
4.1.4 Primærkontakt.....	45
4.1.5 Tilvenning og tilvenningsmodell	45

4.2 Møtt på følelsene	46
4.2.1 Rammer og rutiner.....	47
4.2.3 Regulering av følelser.....	47
4.2.4 Overganger.....	47
4.3 Betydningen av en trygg relasjon	48
4.4 Hovedkonklusjon funn	49
5.0 DRØFTING	50
5.1 Trygge foreldre-trygge barn.....	50
5.2 Møtt på følelsene	54
5.3 Betydningen av en trygg relasjon	57
6.0 KONKLUSJON	62
6.1 Begrensninger og styrker med oppgaven	63
Litteraturliste.....	64
Studiens vedlegg.....	67
Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring	67
Vedlegg 2: Prosjektbeskrivelse NSD	70
Vedlegg 3: Intervjuguide	72
Vedlegg 4: NSD sin vurdering	74

1.0 INTRODUKSJON

For et lite barn kommer trygghet foran alt. Menneskebarnet kommer til verden med et innbygget og automatisk program for å søke trygghet og beskyttelse. Det er dette som kalles tilknytning, den medfødte evnen til å søke og holde seg i nærheten av en eller noen få voksne, og på den måten sikre sin egen trygghet og overlevelse (Brandtzæg, Torsteinson & Øiestad, 2016, s. 15-16). I løpet av mine tre år som barnehagelærer har jeg møtt mange små barnehagestartere, som via kroppslige handlinger og nonverbale kommunikasjonssignaler prøver å tilpasse seg den nye hverdagen i barnehagen sakte, men sikkert. Alt er nytt og ukjent, og det lille barnet søker seg inntil mamma eller pappa for trygghet og beskyttelse. Det betyr i denne sammenheng at jeg er opptatt av en god barnehagestart for små barn, og at det å begynne i barnehagen blir en god opplevelse for de yngste barna.

Den første tiden i barnehagen kan være krevende for ettåringer og forskning peker på at de yngste barna trenger lengre tilvenningstid (Ropeid, 2021). En vanskelig overgang til barnehagen kan skape utrygghet og stress hos barnet, noe som kan påføre små barn belastninger med negative effekter på kort og lang sikt. Noen barn kan og ha en utrygg tilknytning til sine primære tilknytningspersoner når de starter i barnehagen, for disse barna er det viktig å inngå i trygge tilknytningsrelasjoner i barnehagen. Tiden det tar for at barnet skal bli trygt i barnehagen, varierer fra barn til barn, men alle fortjener å få en tilvenning til barnehagen som passer dem.

Økt søkelys på å tilrettelegge for en god overgang for de yngste barna sin første tid i barnehagen, er nært forbundet med en barnehagestart av god kvalitet (Drugli, Lekhal & Buøen, 2021, s. 12). Dette kan føre til en positiv erfaring og start for barnet. En av landets fremste forskere på små barn i barnehagen, definerer det slik: For barnehagen skal bli et positivt tilskudd i barnets liv, er det viktig med en god start. Dette er den første av mange viktige overganger (Drugli & Lekhal, 2018, s. 106).

I barnehagen må små barn være trygge for at de skal ha det bra, og det er bare voksne som barnet er trygt på som vil være i stand til å regulere vanskelige følelser, som blant annet gjennom trøst (Drugli et al., 2021, s. 31). Kvaliteten på samspillet mellom omsorgspersonen i barnehagen og barnet blir derfor avgjørende for om barnets tilknytning til den voksne blir trygg eller utrygg. Når barnet starter i barnehagen er det foreldrene som representerer barnets trygghet, og foreldrene er ansett som en viktig støtte for at barnet kan knytte sterke relasjoner til minst en barnehageansatt. En trygg relasjon til en av de barnehageansatte bør være på plass før barnet skal være alene i barnehagen.

Noen ganger kan foreldrene sin utrygghet smitte over på barnet, men da er det viktig at barnehagepersonalet trygger og snakker med foreldrene. Når foreldrene er blitt trygge på at dette kommer til å gå bra, vil det hjelpe barnet med å slå seg til ro. Små barn er trygge i barnehagen når de er sammen med voksne de kjenner og når omgivelsene er rimelig forutsigbare for dem.

Trygge barn utforsker best, også når det kommer til å begynne i barnehagen. Det er viktig for små barn at de nye omsorgspersonene forstår barnets uttrykk og behov og gir barnet god og forutsigbar respons. Barnehagepersonalet bør derfor ha fokus på relasjoner, holdninger og være bevisst på hvilke perspektiver de møter de yngste barna med den første tiden i barnehagen. De voksne i barnehagen har ansvar for at barnet kan skape en trygg tilknytning, hvor barnet er trygt tilknyttet en av barnehagepersonalet (Drugli et al., 2021, s. 31-33). Barnehagen skal bidra til at alle barn får en god start i barnehagen, og ifølge Meld. St. 6 Tett på- tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og skolefritidsordning er dette den viktigste investeringen vi kan gjøre som samfunn. Barnehagen er det første leddet i et livslangt læringsløp, og barnehagepersonalet er forpliktet til å møte hvert enkelt barn sitt behov for trygghet, tilhørighet og anerkjennelse (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 27). Formålet med denne masteroppgaven er derfor å få innsikt i hvordan barnehagene jobber med dette, og jeg undersøker hva barnehagelærerne mener er viktig for de yngste barna den første tiden i barnehagen.

1.1 Studiens kontekstuelle forhold

Alle barn i Norge har rett til plass i barnehage (Barnehageloven, 2005, § 16). I 2020 var det i aldersgruppen for ettåringer en stor økning i antall søkere, med 400 flere barn som startet i barnehagen enn året før. Andelen ettåringer som benyttet en barnehageplass i 2020 var på hele 76,6 prosent, noe tilsvarer en økning på 1,8 prosentpoeng fra året før (Bjørkli, 2021). Tilvenning for de yngste barna er derfor et tema som de senere årene har blitt satt på dagsorden både i media og i det politiske landskapet. Fokuset har vært på at de yngste barnehagestarterne trenger lengst tilvenningstid og barnehageansattes syn på de yngste barna kan påvirke tilvenningen i barnehagen (Ropeid, 2021).

Gjeldene rammeplan for barnehagen trådte i kraft 1. august 2017, og i den nye rammeplanen ble arbeidet med de yngste barna i barnehagen styrket. Blant annet, ble det for første gang gitt overordnende føringer for hvordan barnehagen, i samarbeidet med barnets foreldre, skal legge til rette for at barnet skal få en trygg og god start i barnehagen (Rammeplanen, 2017, s. 8). Rammeplanen peker videre på at det er barnehagens ansvar å tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til barn og personalet i

barnehagen. Det er personalet i barnehagen som skal sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære (Rammeplanen, 2017, s. 23).

I rammeplanen er det også fremhevet at barnehagen skal ha en helsefremmende og forebyggende funksjon, og slik bidra til å utjevne sosiale forskjeller, hvor barnets fysiske og psykiske helse blir fremmet (Rammeplanen, 2017, s. 13). Knyttet til oppstart i barnehagen, kan det bety at barnehagen i sitt arbeid med forebygging, trenger trygge voksne som har god evne til å se og leve seg inn i hvordan de små barna har det og at de greier å lese barnets uttrykk og behov.

Barnehagepersonalet har ansvar for å tilrettelegge slik at de små barn er i harmoni med omgivelsene. God psykisk helse for små barn handler om barnas opplevelse av å være trygg. Der trygghet er nært knyttet til at barnet kan oppleve nærhet og trygg tilknytning til en eller flere voksne på avdelingen, og at det opplever mestring og trives i samvær med de andre barna.

Motivasjonen min for å undersøke dette er alle barn fortjener en god start i barnehagen, basert på gode relasjoner til omsorgsfulle barnehageansatte. Regjeringen fastslår i Meld. St. 6 Tett på- tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og skolefritidsordning, at små barn sine erfaringer allerede fra ettårsalderen, er med på å danne grunnlaget for barnas selvregulering. Noe som innebærer blant annet evnen til å kontrollere impulsivitet, være oppmerksom, samarbeide og følge regler. Disse egenskapene hos små barn er viktige for barnets videre utvikling og læring. Kommunikasjonen, relasjonen og samspillet de små barna har med sine nære omsorgspersoner, er helt avgjørende for hvordan disse små barna utvikler seg videre i livet. Alle barn er avhengig av gode relasjoner til omsorgsfulle voksne, som responderer på signalene deres og som hjelper dem med å håndtere utfordringer som de stadig møter på. Små barn trenger å bli stimulert og få hjelp til å regulere følelsene sine, både gode følelser, vanskelige følelser og de trenger å oppleve nærhet, trøst og beskyttelse (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 22).

1.2 Tidligere forskning om den første tiden i barnehagen for de yngste barna

Forskning viser at barna som strever gjennom barnehagen, strever ofte videre i skolen (Kunnskapsdepartementet, 2019, s. 19). Derfor kan tidlig innsats være viktig for det videre og lange skoleløpet og vi må derfor starte tidlig og sørge for at det blir lagt et godt grunnlag de første årene i små barns liv. Som statistikken viser er barn i dag yngre enn tidligere når de starter i barnehagen. Fra Druglis et al (2021) synsvinkel betyr det at små barn er helt avhengig av en trygg tilknytningssituasjon for at de skal ha det bra i barnehagen, og at dette danner et godt grunnlag for barnets videre utvikling. Forskning på samspillskvalitet på småbarnsavdelinger i norske barnehager viser derimot at ansattes sensitivitet og voksen-barn-relasjon er av middels kvalitet (Sandgrind, 2019).

Det kan være en stor overgang for ettåringer å starte i barnehagen, og mange ettåringer tilbringer mer enn åtte timer i barnehagen hver dag. Forskning viser at de fleste norske ett- og toåringer tilbringer mer enn førti timer per uke i barnehagen (Utdanningsforskning, 2017). Nå indikerer en studie at det er sammenheng mellom tid i barnehagen og små barns stressnivå. Flere norske og utenlandske studier indikerer at små barn har forhøyet stressnivå i barnehagen. Det er også viktig å understreke at vi per i dag ikke vet hvilke betydninger det noe forhøyede stressnivået i barnehagen har for barnet (Drugli et al., 2021, s. 65). Dette kan peke på så viktig kunnskap til barnehagelærerne om ettåringer er den første tiden i barnehagen. Barnehagelærerne er de med best kompetanse i barnehagen, og er de som hjelper barnet på en god måte til å tåle det stresset som kan bli påført av følelsesutbrudd eller tristhet.

Rapporten skoleferdigheter og psykisk helse hos åtteåringer: Betydningen av pedagogisk praksis i barnehagen og læringsmiljø i skolen er en rapport fra den norske mor og barnundersøkelsen (MoBa) (Helland et al., 2019). Rapporten undersøker hvilke faktorer i barnehage og skolemiljøet som henger sammen med barns psykiske helse og skoleferdigheter når de er åtte år. Den undersøker og hvilke faktorer i barnehager og skoler som kan henge sammen med at barna får spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning. Rapporten peker på at pedagogisk praksis i barnehagen og skolen henger sammen med barns skolefungering og psykiske helse ved åtte år, og at noen mønstre er annerledes for sårbare barn. Denne kunnskapen er viktig for å kunne tilrettelegge best mulig for alle barn, også de sårbare barna, både i barnehage og skole (Helland et al., 2019).

Det kan belyse viktigheten av barnehager av god kvalitet som tilrettelegger for gode relasjoner til alle barn og driver forebyggende arbeid som kan bidra til å gi barn like muligheter for å fremme god psykisk helse.

1.3 Bakgrunn for valg av forskningstema og presentasjon av problemstilling

Barnehagelæreres stemme står sentralt i dette forskningsprosjektet. Både problemstilling og de teoretiske perspektivene tar sitt utgangspunkt i få innblikk i hva barnehagelærer vektlegger og hvordan de tilrettelegger for en trygg tilknytning til ettåringene sin første tid i barnehagen. Gjennom arbeid med prosjektplanen som ble utformet i forkant av masteroppgaven og gjennom studiet har jeg hatt en interesse for viktigheten å fremme en trygg tilknytning og gi de yngste barna den beste starten på barnehagetilværelsen, for tidlig innsats og forebyggende arbeid i barnehager.

Trygghet er helt sentralt for at små barn skal ha det bra og rammeplanen viser til at små barn skal få tid til å bli trygge under tilvenning (Rammeplanen, 2017, s. 23). Trygghet er en forutsetning for små barns trivsel, utvikling og læring (Drugli et al., 2021, s. 31).

Hensikten med studien var å få innblikk i hvilke tanker barnehagelærere har rundt organisering og tilrettelegging av den første tiden i barnehagen for de yngste barna, og jeg vil undersøke følgende problemstilling:

Hvordan legger barnehagelærere til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen?

Målet er å finne ut mer om hvordan de yngste barnas tilknytningsbehov forstås av barnehagelærere og hva de vektlegger rundt tilrettelegging og organisering den første tiden i barnehagen. Basert på ønske om å gå i dybden på intervjupersonene forståelse har jeg valgt å benytte kvalitativ forskningsmetode, drevet av hermeneutisk tankesett. Videre vil jeg presentere oppgavens begrepsavklaring som blant annet tar for seg hva jeg legger i en trygg tilknytning, den første tiden i barnehagen og de yngste barna som blir brukt i problemstillingen som nevnt over.

1.4 Begrepsavklaring

Begrepet trygg tilknytning kobler jeg til det som kalles emosjonell inntoning, som handler om å være i stand til å lese barnets følelser. Grunnen til at jeg vektlegger dette, er at jeg tror at jo raskere ansatte klarer å tolke barns ulike uttrykk, jo tryggere tilknytting får barnet i barnehagen. Trygge relasjoner er gode relasjoner, og er noe som forhåpentligvis kan bidra til en god start for de yngste barna. Videre i oppgaven brukes begrepene ettåringer, små barn og de yngste barna om den samme barnegruppen. Betegnelsen de yngste barna bruker jeg om barna fra de starter i barnehagen, gjerne fra 8 måneders alder og til de er rundt 18 måneder. Begrepene den første tiden i barnehagen, oppstarten og tilvenning brukes om de yngste barna sin start i barnehagen, ut ifra om det henvises til ulike teorier. Jeg bruker betegnelsen den første tiden i barnehagen i problemstillingen, og i dette begrepet legger jeg barnets første tre måneder i barnehagen. Videre brukes begrepene, barnehagelærer, deltaker og barnehageansatte. En barnehagelærer leder arbeidet med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon, vurdering og utvikling av arbeidet i barnegruppen og på den avdelingen barnehagelærer er leder for. En barnehagelærer skal sørge for at barnehageloven og rammeplanen oppfylles gjennom det pedagogiske arbeidet i barnehagen i lys av rammeplanen (2017). Jeg bruker både benevnelsen barnehagelærer og deltaker om hverandre når jeg viser til studiens fem deltakere som er utdannet barnehagelærer. Barnehagelærerstudiet er en bachelorgrad, som går over tre år. Barnehageansatte brukes når det gjelder hele personalet i barnehagen. Videre vil jeg nå presentere oppbyggingen av oppgaven.

1.5 Oppbygging av oppgaven

Opgaven er strukturert i seks hovedkapitler som har blitt til gjennom gjensidig påvirkning av teori og empiri. De følgende seks kapitler er: Introduksjon, teoretisk rammeverk, design og metode, presentasjon av funn, drøfting og konklusjon. Videre i oppgaven vil jeg nå presentere det teoretiske rammeverket som er relevant for oppgavens drøfting, mot å belyse studiens problemstilling. Etter det teoretiske rammeverket er presentert, kommer kapitlet om studiens design og metode. Her presenteres designet og den metodiske tilnærmingen til forskningsprosjektet, etterfulgt av de valg jeg har foretatt gjennom hele forskningsprosessen, analysen av datamaterialet og forskningens kvalitet og troverdighet. I det fjerde kapitlet funn, presenteres tre hovedgrupper av empiriske funn og disse gruppene har fått navnet, trygge foreldre- trygge barn, møtt på følelsene og betydningen av en trygg relasjon. Sentrale underkategorier blir også presentert i dette kapitlet. Det femte kapitlet, drøfting, tar for seg en drøfting av studiens hovedfunn fra analysen, i lys av oppgavens teoretiske rammeverk. I det siste kapitlet konklusjon, besvares studiens problemstilling, videre forskning og begrensninger ved oppgaven. Helt tilslutt presenteres oppgavens litteraturliste og relevante vedlegg fra studiet. I det følgende kapitlet presenteres studiens teoretiske rammeverk.

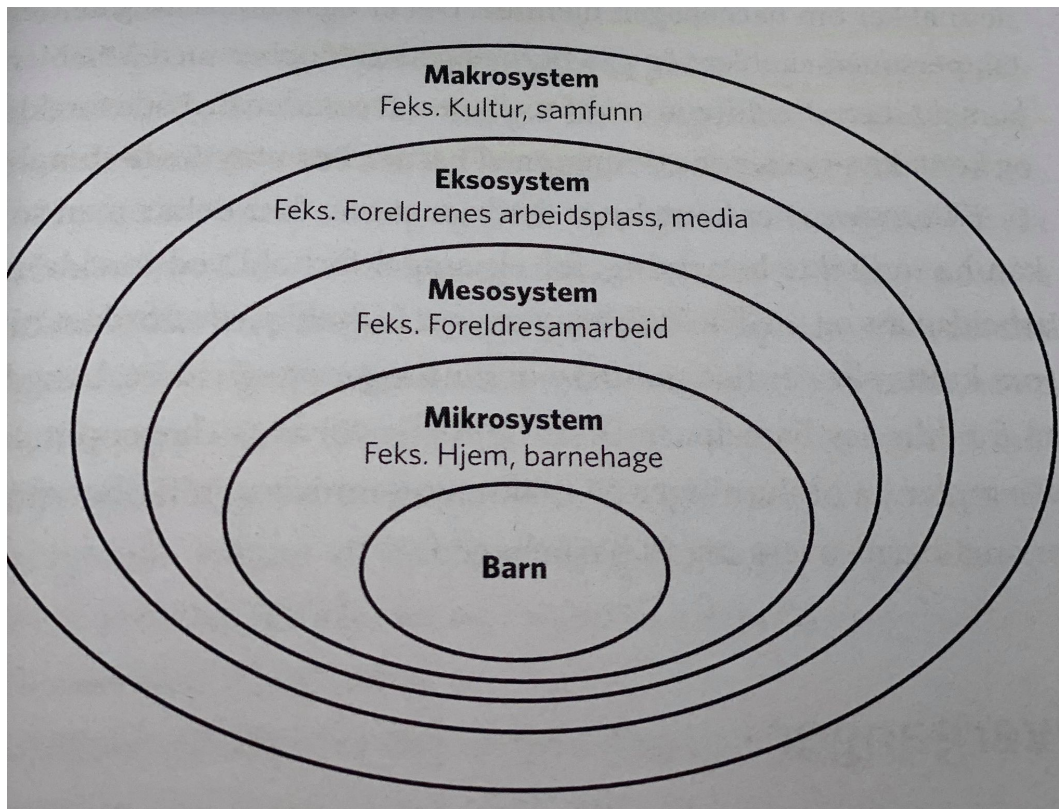
2.0 TEORETISK RAMMEVERK

I dette kapittelet vil jeg gjøre rede for det studiens teoretiske rammeverk, som ligger til grunn for å belyse studiens problemstilling i drøfting av funn. Teorigrunnlaget tar utgangspunkt i oppgavens fokus, som er den første tiden i barnehagen for de yngste barna. Først vil jeg presentere Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell, med vekt på barns behov for helhet og sammenheng mellom ulike utviklingsarenaer som hjem og barnehage. Deretter vil jeg belyse tilknytningsteori etterfulgt av trygghetssirkelen- Circle of Security, som en oppbygging av et sammenhengende rammeverk rundt forståelsen av barns utforskning og tilknytningssystemer. Videre vil jeg presentere teori om følelsesfokusert samspill mellom barn og voksne, og avslutningsvis teori om tilvenning og foreldresamarbeid i barnehagen.

2.1 Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell

Til grunn for forståelse av betydningen av foreldresamarbeid og for en god tilvenning har jeg valgt å ta utgangspunkt i Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell. Bronfenbrenner er en utviklingspsykolog som er kjent for sin tverrfaglige tilnærming i å forstå det enkelte menneskes utvikling. Han er opptatt av at menneskets utviklinger et skjæringspunkt mellom biologiske, psykologiske og sosiale vitenskapsdisipliner. Bronfenbrenner ser på miljøet rundt individet og er en av få som har beskrevet en modell for utvikling, som også inkluderer overganger. En overgang beskrives som en periode som handler om å gradvis finne seg til rette, bli kjent og oppleve tilhørighet i et nytt miljø (Brooker, 2008). En overgang vil alltid være en prosess som krever tilpasning og endring. Tidlige overganger kan få effekter både på kort og lang sikt og er derfor er det viktig at det å begynne i barnehagen blir en positiv erfaring for barnet. I lys av Drugli et al (2021) kan overganger aktivere ulike følelser, både positive som spenning og glede, og negative som engstelse, frykt og frustrasjon.

Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell beskriver hvordan barnets utvikling foregår på flere arenaer og nivåer som påvirker barnet direkte eller indirekte. Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell deles inn i fire system rundt barnet, mikrosystem, mesosystem, økosystem og makrosystem som viser i illustrasjon 1 under.

Illustrasjon 1. Bronfenbrenners modell. Fra (Drugli et al, 2021, s. 17).

I denne studien undersøker jeg to av de fire systemene rundt barnet; mikrosystemet og mesosystemet. Jeg fokuserer derfor presentasjonen av Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell mot disse to systemene.

De arenaene som barnet selv er til stede, som barnehage og hjem kalles mikrosystemer. I dette systemet etablerer barnet relasjoner til andre mennesker som får særlig stor betydning for trivsel og utvikling. Gode overganger mellom ulike mikrosystemer som i denne studien er fra hjem til barnehage beskrives som viktig (Drugli et al, 2021). Modellen ovenfor viser til at to mikrosystemer forbindes med hverandre gjennom det som Bronfenbrenner har kalt et mesosystem. Kvaliteten på et mesosystem er i seg selv av stor betydning for hvordan barnet har det og hvordan barnet fungerer i de ulike mikrosystemene. Desto flere og sterke forbindelser det er mellom de to mikrosystemene, desto bedre er det for barnet (Drugli et al, 2021). Ikke-eksisterende eller negative forbindelser vil ifølge Bronfenbrenners modell i stor grad hemme barns trivsel og utvikling (Drugli et al, 2021). Samarbeid mellom hjem og barnehage er et mesosystem. God kvalitet på dette samarbeidet bidrar til å skape helhet og sammenheng i barnets liv. Dette er grunnleggende og avgjørende for at barnet finner seg godt til rette i barnehagen.

Fra barnet begynner i barnehagen, skal det kanskje for første gang i sitt liv tilbringe tid i to ulike mikrosystemer, og vil ifølge Bronfenbrenners modell dra nytte av såkalte multiple forbindelser

mellom hjem og barnehage. Med multiple forbindelser mener han at det er flere enn bare barnet som aktivt befinner seg i begge settinger (Drugli, 2021). I dette ligger det at hvis barnets foreldre er til stede sammen med barnet i barnehagen, bidrar dette til å styrke forbindelsen mellom barnets sentrale mikrosystemer. Det samme gjelder hvis ansatte i barnehagen er hjemme hos barnet (Drugli, 2021).

Bronfenbrenner omtaler systemer der det i hovedsak kun er en person som er til stede i begge settingene, som svakt forbundet med hverandre (Bronfenbrenner, 1979). Når barnet er i barnehagen sammen med en av foreldrene under tilvenning, vil det derimot etableres det han kaller et tre-person-system (barn-forelder-kontaktperson). I et slikt tre-person-system er det mulighet for mange positive effekter for barnet, som for eksempel trygghet og nye sosiale erfaringer (Drugli et al, 2021). Jo mer involvert foreldrene er sammen med barnet i den nye settingen, desto flere positive effekter vil tre-person-systemet få. I de tilfellene hvor foreldrene inntar en observerende rolle når barnet skal bli kjent i sitt nye mikrosystem (barnehagen), vil de positive effektene for barnet bli mindre (Bronfenbrenner, 1979).

Med andre ord er det viktig at barnehagen legger til rette for at foreldrene kan bidra og være aktive deltakere i perioden når barnet skal bli kjent med barnehagen og avdelingen de skal begynne på. Det er også viktig for barnet at foreldrene er positive til barnehagen, for eksempel når de snakker om barnehagen hjemme. Det er like nødvendig og viktig at barnehagens kontaktperson blir godt kjent med barnet og aktivt jobber med å etablere en god kontakt mens foreldrene er i barnehagen (Drugli et al, 2021). Den første tiden i barnehagen når både foreldre og kontaktpersonen er sammen med barnet, bør virkelig utnyttes best mulig for barnets beste.

Oppsummert viser Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell hvordan ulike utviklingsarenaer gjensidig henger sammen og at samarbeidet mellom hjem og barnehage vil ha noe å si for hvordan barnet får det i barnehagen. En overgang handler om å finne seg til rette i et nytt og ukjent miljø. I en slik overgang vil det være en overvekt av positive følelser. Kjennetegn ved barnet, prosessen og miljøet vil gjensidig virke inn på overgangen fra hjem til barnehage. Gode opplevelser med tidlige overganger kan trolig bidra til at barnet utvikler mental fleksibilitet og robusthet som de tar med seg videre i livet (Drugli et al, 2021). Overganger kan også påvirke og være belastende for barnet dersom de oppleves som vanskelige. Ofte handler negative overganger om at barnet ikke utvikler gode relasjoner i den nye konteksten, noe som setter barnet i en sårbar posisjon. Negative emosjonelle reaksjoner hos barn i forbindelse med en overgang kan handle om frykt for det ukjente, savn av kjente omsorgspersoner og manglende kjennskap til hva som kreves av dem i den nye settingen (Drugli et al, 2021). Oppsummert er målet en god overgang fra hjem til barnehagen for alle barn, noe som innebærer at barnet skal få oppleve trivsel og tilhørighet i den nye konteksten sammen med omsorgsfulle, tilstedeværende voksne.

Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell viser hvordan ulike utviklingsarenaer gjensidig henger sammen og at sammenhengen mellom hjem og barnehage har noe å si for hvordan barnet får det i barnehagen. Denne modellen inkluderer overganger, og som ifølge teorien handler om å finne seg til rette og oppleve tilhørighet i et nytt og ukjent miljø. Videre har jeg valgt å ta med teori om trygghet og tilknytning som kunnskapsgrunnlaget for tilvenningsrutinene når de yngste barna starter i barnehagen.

2.2 Teori om trygghet og tilknytning

Tilknytningsteori handler om utvikling av de første opplevelsene av å føle seg trygg i samspill med mennesker og om hvordan nære og gode relasjoner utvikles. Den beskriver og hva som skjer når et barn ikke får muligheten til å inngå i relasjoner som er preget av trygghet og omsorg. Utvikling omfatter blant annet det å håndtere overganger, og mennesker har generelt stor kapasitet til endring og tilpasning når dette kreves. Drugli et al (2021) hevder at overganger og andre utfordringer i livet takles best når vi opplever en følelse av emosjonell trygghet. Trygghet er et sentralt begrep i tilknytningsteorien.

Tilknytning kan defineres som «kapasiteten til å etablere relasjoner til andre, og til å opprettholde disse relasjonene på tvers av tid og avstand» (Drugli et al, 2021, s. 30). Tilknytning er et emosjonelt bånd mellom barn og omsorgsgiver basert på barnets behov for beskyttelse, trygghet og omsorg, og som utvikles gjennom samspillserfaringer. Små barns emosjonelle og sosiale utvikling foregår i hovedsak i de nære tilknytningsrelasjonene, og gode relasjoner er avgjørende for barns trivsel og fungering. De utgjør en basis som får barn til å føle seg trygge, og som setter dem i stand til å delta i utforskning og lek. Barns tilknytningsatferd er handlinger som har som formål å oppnå og beholde tilknytningspersonens nærhet og kontakt spesielt når barnet møter utfordringer eller har det vanskelig. Fysisk og psykisk nærhet til omsorgspersonen gir barnet en opplevelse av trygghet (Drugli et al, 2021).

Tidligere har teorier tuftet på psykoanalyse og adferdspsykologi alene fått definere den allmenne oppfatningen av hva de yngste barna trenger de første årene i livet. Barnet har blitt beskrevet som en mer eller mindre passiv mottaker, styrt av et knippe grunnleggende kroppslige behov (Bowlby, 2010). Via forskning og teori med basis i empirisk utviklingspsykologi, er synet på de meste elementære ingrediensene for en sunn psykososial utvikling i barnets første år blitt revolusjonert. Barnets behov for sine nære omsorgspersoner ble her fra ansett som mer enn et «avhengighetsbehov», og fokuset på den følelsesmessige og relasjonelle delen av barnets biologi fikk nå større plass (Bowlby, 2010).

Kvaliteten på tilknytningen mellom barnet og barnets nærmeste omsorgsperson vektlegges som essensen i nåtidens teorier om små barns utvikling, og det hersker i våre dager stor konsensus rundt troen på at barnet selv spiller en aktiv og medvirkende rolle helt fra nyfødtstadiet. En sterk drivkraft bak dette fornyede synet på barnet er den britiske psykiateren John Bowlby. Hans forskning og innflytelsesrike publikasjoner på dette feltet har bidratt til omfattende, verdensomspennende endringer når det gjelder hvordan barn blir behandlet, og til radikal nytenkning knyttet til den menneskelige sosiale og emosjonelle utviklingen (Bowlby, 1969, s. 1).

Bowlby utviklet teorien i samarbeid med sin forskningsassistent Mary Ainsworth, og den er basert på barns separasjonsopplevelser. Bowlby sin teori baserer seg blant annet på en sterk overbevisning om at den sosiale og miljøbetingede konteksten betyr langt mer enn gener og arv, dersom man skal predikere et barns fremtidige psykososiale utvikling (Bowlby, 1980, s. 32-37). Selv om han ikke er total i sin avvisning av hva personlighet og arvelige disposisjoner angår, når det kommer til hvordan man reagerer på tap og separasjon, gir han begrunnelser for sine fremste antakelser om at dette beror på tidligere, miljøskapte erfaringer. Med andre ord, de individuelle forskjellene er konsekvenser av tidligere miljøpåvirkninger. Han avslutter dermed denne diskusjonen med å fastslå at det ikke finnes godt nok forskningsmessig grunnlag for videre spekulasjon rundt geners betydning i denne sammenhengen (Bowlby, 1980, s. 32-37). Bowlby sitt bidrag har fungert som et møtepunkt mellom forskjellige teorier, og har dermed knyttet dem sammen og forsterket dem (Hart & Schwartz, 2016). Bowlby omtales på bakgrunn av dette gjerne som tilknytningsteoriens «far» og hans viktigste profesjonelle samarbeid innledet han med Mary Ainsworth.

2.2.1 Richard Bowlby om ettåringers tilknytningsfase

Richard Bowlby (2007) kommer med noen konkrete retningslinjer for det han kaller «Attachmentbased daycare», med solid forankring i tilknytningsteori. Her understrekes det blant annet at barnet ikke bør begynne i barnehagen før det har utviklet et primært tilknytningsbånd i hjemmet, vanligvis rundt ni måneders alder, og at barn under 18 måneder ikke bør være i barnehage på fulltid. Foreldre bør være tilstede de første ukene ved barnehagestart, mens barnet etablerer vennskap med den nye omsorgspersonen. Deretter går man gradvis, og sensitivt, frem ved å la barnet være uten den primære tilknytningsspersonen. I starten skal det helst dreie seg om noen minutter, og barnehagedagene skal holdes korte. Ved å øke tiden barnet er alene med den nye omsorgsgiveren i sakte tempo, trygger man barnet slik at det lettere kan bygge opp et tillitsforhold og søke trøst hos den nye (Bowlby, 2007, s. 314). På denne måten minimeres stresspåkjenningene og cortisolnivåene holdes så lave som mulig.

Barnehagepersonalet må være villig til å emosjonelt forplikte seg til barnet, og kontinuerlig oppmuntre barnet til å knytte bånd. De ansatte på småbarnsavdelingen bør ikke ha ansvar for mer enn tre barn under tre år hver, og disse tre bør ikke være like gamle, men spredd mellom ni måneder til tre år (Bowlby, 2007, s. 314). Personalet må ha tilstrekkelig med overskudd, kunnskap og erfaring som gjør dem skodd til å møte de fysiske, kognitive og emosjonelle behovene til de yngste barna. Barnas sekundære tilknytningsbehov skal møtes kontinuerlig — behovene skal opprettholdes og overvåkes. Sist, men ikke minst, bør foreldrene støttes i sin oppgave: å opprettholde det primære tilknytningsbåndet mellom seg og barnet (Bowlby, 2007, s. 315).

Der Bowlby (2007) på sin side holder fast ved at barnet bør være trygt tilknyttet sine primære omsorgspersoner før det starter i barnehage, har annen forskning avdekket at barn som i utgangspunktet har en utrygg tilknytningsstil, på sikt kan bli trygt tilknyttet foreldrene — dersom de bruker god tid, og er sensitive omsorgsgivere, i barnets tilvenningsperiode i barnehagen (Broberg, et al., 2016, s. 134-135). De understreker at hvilken tilvenningstid barn har behov for er individuell. En relativt utbredt misforståelse i denne sammenheng er at det anses som et slags personlig nederlag dersom tilvenningstiden tar lengre tid enn forventet, eller oppleves vanskelig.

Forskning viser at det snarere er tvert om, alle barn opplever stress ved separasjoner fra foreldrene, ikke minst også de barna hvor uroen kanskje ikke er like lett å få øye på. Dette handler ofte om barn med en utrygg tilknytning (Broberg et al., 2016, s. 136). Barn som er trygt tilknyttet gis gjerne rom for lengre tilvenningsperiode av sine foreldre, fordi de voksne da gjerne er sensitive for barnas signaler. Disse barna reagerer ofte også med å protestere sterkere på separasjon med forelderens enn mer utrygt tilknyttede barn. Dette fordi de sannsynligvis forventer at en protestreaksjon vil medføre en raskere gjenforening, og de er vant til at behovene deres blir møtt og tilfredsstilt (Broberg et al., 2016, s. 136). Et av de mest sentrale behovene hos ettåringen, er at de trenger en voksen å «lade» seg på. Dette betyr i praksis at ettåringen er avhengig av å kunne knytte seg solid til noen i barnehagepersonalet. Primærkontaktens rolle løftes frem som helt sentral for at barnets tilvenningsfase blir så trygg og stressfri som mulig, og denne utvalgte personen bør fungere som barnets trygge base i barnehagen (Fagereng, 2015, s. 49). Men utover å ha en eller to sekundære tilknytningspersoner i barnehagen trenger ettåringen å kjenne seg trygg på alle de voksne i sin gruppe. Ettåringen trenger følelsesmessig tilgjengelige voksne som gleder seg sammen med barnet, og trøster når det trengs. Behovet for fysisk nærhet er også stort, og ingen av disse tilnærmingene kan «skjemme bort» barnet, men gjør det tvert imot trygt (Brandtzæg et al., 2016, s. 52).

Dette harmonerer i tilfelle godt med det Bowlby (2007) hevder, at de yngste barna alltid trenger å ha sin primære, som oftest en av foreldrene eller en sekundær tilknytningsperson tilgjengelig, for å kunne ha det bra.

Nede på sirkelen trenger barnet «å lade», med behov for å være nær eller få kontakt slik at barnet opplever stabilisering innvendig. Barnet trenger da trøst, beskyttelse, hjelp til følelsesorganisering eller at den voksne simpelthen viser godhet (Brandtzæg et al., 2016, s. 35). I trygghetssirkelen vokser det frem noen poeng fra teorien som handler om at den voksne skal alltid være større, sterkere, klokere og god. Når det er mulig skal den voksne følge barnets behov, men når det er nødvendig skal den voksne ta tak og lede i lys av Brandtzæg et al (2016).

Små barn er imøtekommende, utforskende og søker voksne for bekreftelse og trøst. Trygghetssirkelen handler om vekslingen mellom barnets behov for trygghet og utforskning. For at barnet skal kunne komme til sirkelens øvre del, må barnet ha muligheten til å få fylt følelseskoppen sin av en trygg voksen når tilknytningsbehovet er slått på via nærhet og bekreftelse. For så å kunne utforske videre, også da er barnet støttet og oppmuntret av den voksne. Trygghetssirkelen handler om barnets bevegelse mellom hovedsakelig tilknytning og utforskning og hvordan disse to gjensidig er avhengig av hverandre. For at barnet skal kunne oppdage verden på en trygg og selvstendig måte etterhvert som de blir eldre, trenger barnet en tilknytningsperson som står til rådighet når barnet har behov for følelsesmessig påfyll (Brandtzæg m.fl., 2016, s.18). Brandtzæg et al (2016) fremhever og at når de voksne har ansvar for en liten barnegruppe, blir de voksne mer tilgjengelig for og sensitiv på hvert enkelt barn. Små grupper gir den voksne et større rom for inntoning, bedre muligheter til å forstå barna innenfra og å gi barna det de trenger i form av trøst og glede. Tilgjengelige voksne er den viktigste faktoren for små barns trivsel og trygghet i barnehagen (Brandtzæg et al, 2016). Videre kommer en innføring i teori om følelser, som anses relevant med tanke på denne oppgavens fokus.

2.4 Følelser

Små barn har et grunnleggende behov for å oppleve trygghet, omsorg og regulering av følelser i relasjonen til sine omsorgspersoner. Hjernen til små barn er umoden og under utvikling, derfor har små barn dårlig kapasitet til å kunne regulere følelsene sine på egenhånd. De blir lett overveldet av sterke følelser når de opplever mange nye inntrykk. Brandtzæg et al (2016) fremhever om hvor viktig det er at barnet får utvikle evnen til å kunne regulere egne følelser. Med å regulere egne følelser, mener de hvordan vi greier å håndtere følelsene inni oss uten at de blir for store. Små barn har i liten grad utviklet denne evnen, og det skal derfor lite til før det blusser opp inni dem, og de trenger derfor hjelp fra sine nærmeste omsorgspersoner til å regulere følelsen ned. For de yngste barna er det særlig viktig at de får denne hjelpen fra noen de er knyttet til, det vil si at tilknytningspersonene er de eneste som kan hjelpe barn med å trøste og lære barnet å håndtere følelsene. Små barn trenger derfor hjelp fra sine nære omsorgspersoner, som sensitivt klarer å fange opp og møte barnets følelser. Omsorgspersonen må justere seg etter barnet når det gjelder form, intensitet og

temp i samspillet. Når små barn starter i barnehagen, er det de ansatte som får denne viktige rollen. Det å skilles fra foreldrene vil kunne oppleves som vanskelig for et lite barn. Det omtales som separasjonsangst og er noe mange barn utviser fra de er rundt 7-8 måneder og kan vare frem til barnet er 3-4 år (Drugli et al, 2021). Barnets hjerne er programmert til å respondere negativt på adskillelse fra foreldrene sine. Dette kan være med på å forklare hvorfor mange barn har sterke emosjonelle reaksjoner, når foreldrene forlater dem. Det som kan dempe denne reaksjonen, er at barnet er sammen med en annen person, som barnet kjenner godt og har et forhold til (Drugli et al, 2021). Dette er sentralt for de yngste barna når det skal utvikles gode rutiner for tilvenning i barnehagen. Før foreldrene forlater barnehagen er det avgjørende at barnet har sekundærtilknytning til en ansatt i barnehagen (Bowlby, 2007). Dette er helt avgjørende for at barnet skal få slippe å føle på en sterk separasjonsangst og få god støtte på å regulere følelsene sine i barnehagen, når foreldrene ikke lengre er til stede. Barn som begynner i barnehagen vil imidlertid ha med seg ulike erfaringer fra samspillet med sine foreldre. De barna som ikke har fått sensitiv omsorg og god støtte til regulering av følelser i samspillet med foreldrene, vil i enda større grad enn andre barn ha behov for hjelp i barnehagen til en trygg tilknytning (Drugli et al, 2021). Små barn trenger å møte barnehageansatte som inngår i nære, stimulerende og omsorgsfulle relasjoner til dem, der barnet erfarer trygghet, god regulering av følelser og muligheter for læring.

Følelser består av komplekse prosesser i en form for kommunikasjon, og følelser ligger bak handlinger og atferd. Ofte havner atferden i søkelyset, og da må vi kunne se og bekrefte den underliggende følelsen for å forandre en type atferd. Følelser er et språk som må avkodes og forstås og det kan deles inn i følelseskompetanse og følelseskunnskap, begge er like nødvendig ifølge Fallmyr (2018). Følelseskompetanse fremmer blant annet psykisk helse og er en forutsetning for å mestre rollen som en trygg tilknytnings- og omsorgsperson. Videre sier han at følelseskompetanse er grunnlaget for følelseshåndtering og det går ut på å forstå hvilke behov egne og andres følelser signaliserer, og at du har evnen til å reagere hensiktsmessig på å bruke følelser, slik at det oppstår sunne reaksjoner som fremmer tilpasning (Fallmyr, 2018, s. 49). En god følelsesforståelse er nettopp det å kunne legge merke til egne og andres følelsessignaler, men også å kunne differensiere mellom ulike følelser og ikke minst tolerere følelsessignaler slik at de kommer til uttrykk og berører både deg og den andre. Han peker også på at de voksne må ha et ordforråd og rette begreper som beskriver følelser og skjønne hvilke behov følelser formidler (Fallmyr, 2018).

2.5 Tilvenning og tilknytningsarbeid i barnehagen

Drugli et al (2021) fremhever at kvaliteten på samspillet mellom omsorgsperson og barn avgjør om samspillet til den voksne blir trygg eller utrygg. Videre forteller hun at det som kjennetegner en trygg

tilknytning, er at den trygge tilknytningen vokser frem når barnet erfarer et forutsigbart samspill der omsorgspersonen møter barnet sitt behov og bidrar til å regulere barnets følelser når barnet ikke har det bra, og deler barnets glede av å mestre noe nytt. Videre forteller Drugli et al (2021) at det som kjennetegner en utrygg tilknytning hos barnet blir utviklet når omsorgspersonen enten ikke er sensitiv og følelsesmessig tilgjengelig for barnet eller er uforutsigbar i den forstand at barnet noen ganger blir møtt på gode måte og andre ganger ikke.

Teorien sier at det er bare når små barn har en trygg havn i form av en trygg omsorgsperson, som de vet kan trøste og støtte dem ved behov, at de trygt kan hengi seg til utforskning av barnehagens relasjoner og miljø. Derfor er det viktig at de barnehageansatte etablerer en god kontakt med barnet, mens foreldrene er der sammen med barnet, slik at de ansatte kan bli barnas nye havner når foreldrene ikke lenger er der (Drugli, 2021, s. 35). For de yngste barna er relasjonskvalitet avgjørende for at de yngste barna skal ha det bra i barnehagen. De yngste barna trenger nære, omsorgsfulle og stimulerende voksen-barn-relasjoner som er essensen i barnehagekvalitet (Drugli et al., 2021, s. 12).

Det finnes ulike modeller for tilvenning og gjennom mange år har det vært slik at foreldrene er i barnehagen sammen med barnet i to til tre dager, men stadig flere barnehager har endret på sine tilvenningsrutiner for de yngste barna, og bruker nå gjerne fem dager. Tilvenningsmodellen Jåttå har besøksdager før oppstart og fem til ti dagers tilvenning med foreldrene til stede (Drugli et al, 2021). Jåttåmodellen er basert på tilknytningsteori og erfaringer fra svenske barnehager og er beskrevet i stortingsmeldingen *Tid for lek og læring- Bedre innhold i barnehagen* (Kunnskapsdepartementet, 2016, s. 37).

Mange barnehager bruker i dag primærkontakt eller kontaktperson under tilvenningen. Det å være kontaktperson innebærer å komme tett på barn og foreldre og at en bevissthet rundt egen rolle i samspillet er helt nødvendig. Dette er en av de viktigste prosessene som må skje når de yngste barna starter i barnehagen, er at det raskt etableres gode relasjoner mellom barna og de barnehageansatte hvor barna trenger minst en sekundær tilknytningsrelasjon i barnehagen (Drugli et al., 2021, s. 69). I lys av teorien til Brandtzæg et al (2016) er det først og fremst en stor overgang for ettåringer å begynne i barnehagen, hvor de blir overlatt til ukjente voksne gjennom mange timer hver dag. Derfor er det viktig at barnet får tid til å knytte seg til minst en voksen i barnehagen, for uten tilknytning og trygghet vil ikke de yngste barna få ro til å utforske og lære mens de er i barnehagen. De voksne må hjelpe barna til å føle seg trygg gjennom å forstå hva barnet føler og trenger. Dette er spesielt viktig for de yngste barna, som trenger å bli forstått innenifra og trygghet oppstår kun når de yngste barna føler seg forstått og tatt på alvor, der de voksne hjelper med å håndtere barnas følelser (Brandtzæg et al, 2016).

For de yngste barna er relasjonskvalitet avgjørende for at de skal ha det bra i barnehagen. For å fremme gode relasjoner er det sentralt at de ansatte utviser høy grad av sensitivitet i samspillet med barna. Barn kan utvikle en utrygg tilknytning når omsorgspersonen enten ikke er sensitiv, følelsesmessig tilgjengelig for barnet eller uforutsigbar i den forstand at barnet noen ganger blir møtt på gode måter, mens andre ganger ikke.

I lys av Brandtzæg (2016) er stressreaksjoner kroppen sin måte å håndtere utfordrende situasjoner på og dermed ikke farlig i seg selv. Utløsning av stresshormoner er viktig for å tåle belastninger. Små barn er ikke i stand til å kunne regulere stressnivået sitt på egen hånd og de trenger hjelp fra sensitive voksne med det. De yngste barna kan heller ikke sette tilknytningen på vent fra de blir levert om morgningen og hentet av foreldrene mange timer seinere og er derfor svært sårbare på hva trygghet angår. Ettåringer trenger derfor å få tid til å lage en sekundær tilknytning til minst en voksen før barnet skal være i barnehagen uten foreldrene. Når mamma og pappa har gått ut av barnehagen, vil de yngste barna lett kjenne seg urolige. Det som best kan hjelpe barnet på uroen og savnet er den sekundære tilknytningspersonen. Uten eventuelt en sekundærtilknytningsperson vil barnet føle seg forlatt, stresset og urolig uten en trygg tilknytningsperson tilgjengelig. I lys av Drugli et al (2021) trenger små barn å bli møtt av barnehageansatte som viser at de er interessert i både barnet og foreldrene. Dette vil gi de barnehageansatte en god tilnærming til all den kunnskapen foreldrene har om sitt barn. Det er også viktig at barnehageansatte må gjøre seg attraktiv for det nye barnet, slik at barnet får lyst til å bli kjent med den voksne.

Brandtzæg et al (2016) fremhever i forhold til at det er trygghetsskapende om tilvenningen i barnehagen er organisert slik at barnet får tid og ro til å knytte seg til spesielt en voksen helt i starten. Jeg tolker at barnehagelærerne organiserer tilvenningen på en slik måte at de legger til rette for at de yngste barna skal få tid og ro til å etablere en trygg tilknytning til en voksen. På en annen side sier Drugli et al (2021) noe i sin teori om hvorfor trygghet er viktig for de yngste barna, i lys av at de yngste barna må være trygge for at de skal ha det bra og derfor er trygghet en forutsetning for små barns trivsel, utvikling og læring. Dersom dette er tilfelle, vil det se ut til at barnehagelærerne er bevisste på hva som må til for å kunne skape en trygg tilknytning til et barn ved å organisere tryggheten. Brandtzæg et al (2016) fremhever i sin teori at tilknytning og trygghet er spesielt viktig for de yngste barna. Der hun fremhever at de yngste barna er avhengig av å bli møtt og forstått av en voksen som barnet har en trygg tilknytning til.

Drugli et al (2021) fremhever at når barnet har blitt tildelt barnehageplass, trenger alle foreldre å få konkret og god informasjon fra barnehagen om en rekke forhold, slik at foreldrene kan bli trygg på at barnehagen vil ta godt vare på barnet deres, og at de vet hva som forventes av dem fremover (Drugli, et al., 2021, s. 84). Foreldrene har den beste informasjonen om sitt barn og betyrt

derfor mest for barnets utvikling, også i barnehagen. Derfor trenger foreldrene informasjon om hvor viktig deres engasjement er, for at barnet deres skal klare å slå seg til ro og fungere godt i barnehagen. Den engelske EPPSE-studien viser at barnehager med fremragende kvalitet blant annet samarbeider bedre med foreldre, enn det andre barnehager gjør (Drugli et al, 2021). Det blir også lagt til rette for startsamtale i forkant av barnehagestart. Der får barnehagen og foreldrene anledning til å utveksle viktig informasjon for at barnehagen skal kunne bli kjent med barnet. Når en blir bedre kjent med foreldrene og hjemmemiljøet, vil det bli lettere for barnehagepersonalet å møte barnets behov, og hjelpe til med å skape sammenheng mellom livet hjemme og i barnehagen (Brandtzæg et al, 2016).

3.0 DESIGN OG METODE

Begrepet metode betyr opprinnelig veien til målet (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 217). For min studie er målet å få økt kunnskap om hvordan barnehagelærere legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tid i barnehagen, jamfør problemstillingen min:

Hvordan legger barnehagelærere til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen?

For å finne veien til målet, må man vite hva målet med studien er og fastsette innhold og formål for forskningsprosjektet. Målet med studien og problemstilling var derfor avgjørende for hvordan jeg metodisk skulle gå frem for å finne svar på forskningens hva og hvorfor. I forskningssammenheng handler metode om de prosedyrene og teknikker som brukes for å skaffe og analysere datamaterialet (Kvale og Brinkmann, 2018). Vitenskapelig metode handler, ifølge Bukve (2016), om hvordan data kan samles inn og analyseres på en forsvarlig måte. Bruk av vitenskapelige metoder krever at en klargjør hva en holder for gitt, men også hva en stiller på prøve og hvordan en gjør det.

Videre i dette kapitlet vil jeg presentere den vitenskapsteoretiske tilnærmingen som danner grunnlaget for oppgaven. Deretter gjøre rede for design, valg av metode for datainnsamlingen, begrunnelser for oppgavens gjennomføring, analysen og tilslutt presentere forskerrollen i forhold til reliabilitet, validitet og forskningsetiske prinsipper.

3.1 Vitenskapsteoretisk tilnærming

I denne undersøkelsen har jeg valgt å anvende en hermeneutisk tilnærming, fordi den tar utgangspunkt i samtale og tekst. Ifølge Thaagard (2018) fremhever hermeneutikken betydningen av å fortolke deltakernes utsagn ved å utforske et dypere meningsinnhold enn det som er umiddelbart innlysende. Derfor er forkunnskaper om tema viktig i tolkningen for å forstå hva teksten betyr. Barnehagelærers stemme er i fokus gjennom individuelle intervju. Jeg valgte en kvalitativ, hermeneutisk metodetilnærming fordi jeg har ønsket å gå i dybden på intervjupersonene forståelse av studiens tema.

Gadamer (1989) fremhever at forforståelse er det grunnlaget en fortolker har for å forstå en tekst, og en form for forkunnskap til det som sanses. Dette innebærer blant annet at min personlige, sosiale, kulturelle og historiske bakgrunn er med på å danne en fortolkningsramme for studien, noe som vil virke inn på tolkningen av deltakernes utsagn. Gjennom undersøkelsen har jeg vært oppmerksom på dette, og at forforståelsen kan revideres dersom det ser ut for at forestillingene rundt problemstillingen er feilaktige. Dermed kan det skape en ny forståing på bakgrunn av nye

erfaringer gjennom undersøkelsen. Derfor gjør interessen for arbeid med de yngste barna sin første tid i barnehagen og muligheten til å skape en trygg tilknytning og erfaring fra jobb og praksisperiode på tidligere utdanningsløp, at jeg som forsker kan komme nærmere gjeldene tema, da deltakernes perspektiv kan komme tidligere frem ved at utfordringer rundt problemstilling er kjent.

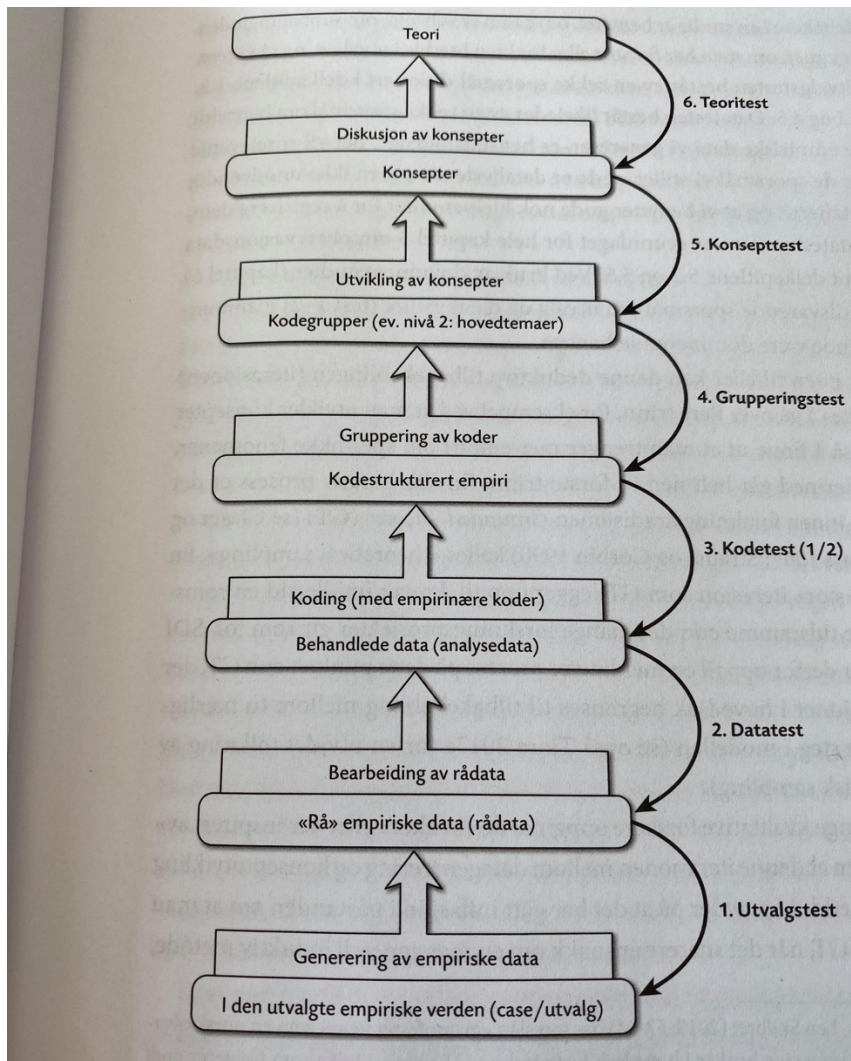
I lys av Dalen (2011) er forståelsesprosessen kjennetegnet med at den enkelte delen forstås ut ifra helheten og ved at helheten søkes tilpasset den enkelte delen. Den vekslingen mellom det som helhet og del beskrives som den hermeneutiske sirkel. På denne måten foregår det en toveis interaksjon mellom de enkelte delene og helheten, på den måten blir de brakt sammen og dermed en dypere forståelse av det som blir studert. Gjennom undersøkelsen blir utsagnene til deltakerne fortolket med et fokus på å prøve å forstå hva de mener, noe som kan føre til at det utvikles ny og videre forståelse av temaet. De tolkninger som har blitt gjort vil være påvirket av teoretiske betraktninger som er gjort, egen bakgrunn som barnehagelærer og forforståelse av hvordan man arbeider med de yngste barna sin første tid i barnehagen.

3.2 Valg av design

I lys av Thagaard (2018) innebærer kvalitativ forskning å studere livet fra innsiden og retter oppmerksomheten mot hvordan vi lever livene våre. Mål med undersøkelsen er å få innblikk i hvordan barnehagelærere legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. I tråd med dette ønsker jeg derfor å belyse barnehagelærers opplevelser, erfaringer og tanker rundt barnehagestarten til de yngste barna. Tradisjonelt sett blir kvalitativ metode forbundet med nær relasjon mellom forsker og deltaker hvor fortolkning er en sentral faktor. Denne forståelsen og nærheten til deltakerne vektlegges i stor grad i undersøkelsen. På bakgrunn av dette har jeg valgt en semistrukturert intervjudesign som datainnsamlingsmetode, på bakgrunn av at denne type intervju ofte gir rike beskrivelser og et godt utgangspunkt for å få kunnskap om, samt å forstå deltakernes opplevelser og refleksjoner (Thagaard, 2018).

Jeg har valgt kvalitativ forskningsmetode med en stegvis- deduktiv induktiv forskningstilnærming i analysearbeidet, denne kjennetegnes av at forskeren arbeider i etapper fra rådata til konsepter eller teorier (Tjora, 2021). Den oppadgående prosessen er å oppfatte som induktiv der man jobber fra data mot teori mens de nedadgående tilbakekoblingene er å oppfatte som deduktive, ved at man sjekker fra det «mer teoretiske» til det mer empiriske (Tjora, 2021). Modellen under viser en oversikt over SDI metoden.

Illustrasjon 3 viser oversikt over Stegvis-deduktiv induktiv metode (SDI).

Illustrasjon 3. Stegvis-deduktiv induktiv metode (SDI). Fra (Tjora, 2021, s. 21).

3.3 Datainnsamling

I dette kapitlet vil jeg presentere hvordan jeg har gått frem for å samle datamaterialet og redegjøre for mine valg knyttet til datainnsamling. Jeg starter med å presentere utvalg av undersøkelsesenheter og deltakere. Etterfulgt av det kvalitative forskningsintervjuet, intervjuguide og gjennomføring av intervju.

3.3.1 Utvalg av undersøkelsesenheter og deltakere

Til datainnsamlingen valgte jeg å ta et strategisk utvalg, som vil si at jeg har valgt deltakere som jeg tenker har kunnskap som er aktuell i forhold til studiens problemstilling og teoretiske perspektiver (Thagaard, 2018). I forkant av studien håpte jeg på å kunne finne barnehager som har særlig fokus på ettåringer og på den viktige overgangen fra hjem til barnehage. Jeg undersøkte om jeg kunne finne

frem til barnehager som har hatt et særskilt fokus på ettåringer sin første tid i barnehagen ved å kontakte ulike styrere i barnehager for informasjon. Jeg leste også i årsplanene til ulike barnehager på jakt etter å finne barnehager med et særskilt fokus på ettåringer sin oppstart i barnehagen. Jeg fant flere interessante barnehager som jeg prøvde å komme i kontakt med og jeg fikk også tips om aktuelle barnehager fra medstudenter og tidligere arbeidskollegaer. Jeg kontaktet styrere i ulike barnehager i tre kommuner via telefon og mail. Rekrutteringen av deltakere var noe vanskelig med tanke på travle tider i barnehage på grunn av Covid- 19. Utvalget består av fem deltakere fra fem ulike barnehager som ønsket å delta i studien. Jeg ønsket å intervju på ett nivå i organisasjonen; barnehagelærere i stilling som pedagogisk leder på småbarnsavdeling 0-2 år. Utvalget består av både kvinner og menn i en alder fra 27-52 år. De fem deltakerne er utdannet barnehagelærere og ansatt i stilling som pedagogiske ledere på småbarnsavdelinger i forskjellige private og kommunale barnehager i to forskjellige kommuner. Begge kjønn er representert, fire kvinner og en mann. Det kan tenkes at kjønnsfordelingen blant deltakerne sier noe om andelen kvinner og andel menn som jobber i barnehage, og dermed representativ for yrket. Jeg har deltakere med både kort og lang erfaring innen barnehage. Fire av fem deltakere har også videreutdanning eller påbegynt master innenfor feltet. Under har jeg laget en tabell som viser oversikt over detaljene rundt deltakerne og benevnelsen de ulike deltakerne har fått.

Tabell 1 viser oversikt over detaljene rundt deltakerne med benevnelser

Deltakere	Barnehage 1	Barnehage 2	Barnehage 3	Barnehage 4	Barnehage 5
Dybdeintervju	(Privat)	(Privat)	(Privat)	(Kommunal)	(Kommunal)
Barnehagelærer	B1	B2	B3	B4	B5
Kjønn	Kvinne	Kvinne	Mann	Kvinne	Kvinne
Videreutdanning	Nei	Ja	Ja	Ja	Ja
Alder	27	28	31	46	52

3.3.2 Det kvalitative forskningsintervjuet

Den mest anvendte metoden innenfor kvalitativ forskning er intervju (Thagaard, 2018). I lys av Kvale & Brinkmann (2018) søker det kvalitative forskningsintervju å forstå verden sett ifra intervjupersonens side, i tillegg til å søke betydningen av det mennesket har erfart. Det er denne erfaringen jeg søker å forstå mitt forskningsprosjekt med å intervju et utvalg barnehagelærere. Det

vil derfor være hensiktsmessig for forskningsprosjektet mitt å benytte intervju som metode, fordi det gis en unik mulighet til å snakke med personene som har kunnskap og erfaring om problemstillingen jeg har utarbeidet.

Jeg har valgt det kvalitative forskningsintervjuet basert på en semistrukturert intervjuguide (Thagaard, 2018). Det vil si at jeg bestemte temaene på forhånd, med nøye formulerte spørsmål til hvert tema, hvor temaets rekkefølge kan bestemmes underveis i intervjuet. Det først temaet var presentasjon av barnehagelærerne, etterfulgt av temaene organisering og tilrettelegging for barnehagestartere, foreldresamarbeid og relasjoner. Spørsmålene var formulert på bakgrunn av teori og forskning i samarbeid med veileder. Formålet med intervjuene var at deltakerne skulle dele sine perspektiver og synspunkt på den første tiden i barnehagen for ettåringer. Det kan sees i sammenheng med det Thagaard (2018) fremhever om at formålet med et intervju er at vi får fylldig og omfattende kunnskaper om hvordan andre mennesker opplever sin livssituasjon, og hvilke synspunkter og perspektiver de har på temaer intervjuet handler om (Thagaard, 2018, s. 89). Jeg har benyttet meg av en og samme intervjuguide (vedlegg 3) i dem fem forskningsintervjuene. Intervjuene hadde en fleksibel struktur, hvor jeg i intervjusituasjonen hadde mulighet til å tilpasse og inkludere spørsmål i forhold til deltakeres beskrivelser. Jeg ønsket at forskningsintervjuene skulle være en samtale mellom forsker og deltaker som ble styrt av planlagte tema som jeg ønsker å få kunnskap om, men også eventuelle temaer som deltaker tar opp under intervjuet. Kvale & Brinkmann (2018) belyser i sin teori at en vil på den måten kunne gå i dybden og få mer kjennskap til ulike aspekter ved tema som en ikke hadde med i intervjuguiden i utgangspunktet (Kvale & Brinkmann, 2018, s.140).

Målet med det kvalitative forskningsintervju var først å fremst å få økt kunnskap om hvordan barnehagelærere legger til rette for de yngste barna skal få en god start på sin første tid i barnehagen. Det kvalitative forskningsintervjuet vil være preget av en asymmetrisk relasjon mellom forsker og deltaker. I min forskerrolle har jeg planlagt intervjuene, tema og hatt kontroll over fremdrift. Når jeg hadde fått nok informasjon av barnehagelærerne i intervjuet, gikk jeg videre til neste spørsmål eller tema. I forhold til fortrolighet er den ensidig, siden det i hovedsak kun er deltaker som er åpen og fortrolig. Når deltaker gir sitt informerte samtykke til å bli intervjuet, forplikter personen seg til å svare på spørsmål. Det asymmetriske forsterkes ved at jeg anvender denne informasjonen til forskningsformål. Målet er gjennom samtale, å komme frem til kunnskap om arbeidshverdagen til noen få utvalgte deltakere fra barnehager, med særlig fokus på de yngste barna sin første tid i barnehagen. Ønsket er at denne masteroppgaven skal være et bidrag til det spesialpedagogiske feltet knyttet til realitet og forebyggende arbeid i barnehagene når det gjelder de yngste barna. Dette håper jeg å belyse gjennom intervju med barnehagelærerne om hvordan de legger til rette for de yngste barna den første tiden i barnehagen.

3.3.3 Intervjuguide

I forkant av intervjuene utarbeidet jeg en semistrukturert intervjuguide og det kan sees i sammenheng med det Tjora (2021) fremhever at det er hensiktsmessig å bruke en intervjuguide for å strukturere intervjuene. Intervjuguiden tok utgangspunkt i temaene presentasjon av barnehagelærerne, organisering og tilrettelegging for barnehagestartere, foreldresamarbeid og relasjoner. Intervjuguiden skal være med på å gi meg svar på studiens problemstilling: *«Hvordan legger barnehagelærere til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen?»*

Intervjuguiden var delt inn i fire temaer for struktur, og at det skulle være lettere for intervjuer å holde orden på de mange spørsmålene. Det første temaet bestod av typiske oppvarmingsspørsmål som presentasjon av barnehagelærer og barnehagen. De andre temaene hadde spørsmål som var spisset inn på hvordan barnehagelærere tilrettelegger for at ettåringer skal få en god start på sin første tid i barnehagen.

Intervjuguiden var et godt hjelpemiddel for å strukturere intervjuene og utarbeide tema og spørsmål som jeg tror kan hjelpe meg til å få økt kunnskap om ettåringer sin første tid i barnehagen. I løpet av prosessen med utforming av intervjuguiden, ble det også viktig å stille spørsmålene på en måte som inviterer deltakeren til å kunne reflektere over det som jeg spør om. Det kan sees i sammenheng med det Thagaard (2018) fremhever om at spørsmålene må invitere informanten til å kunne reflektere og gi fylldige svar.

Under arbeidet med intervjuguide, ble forskningsprosjektet meldt inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD), hvor jeg fikk hjelp og kunnskap om hvordan en skulle informere deltakerne om prosjektet. Dette gjorde jeg for jeg kom til å måtte bevare personvernopplysninger gjennom prosjektperioden. Informasjonsskrivet (vedlegg 1) var en mal fra Høgskulen på Vestlandet som jeg sendte ut til deltakerne, men som jeg også lastet opp til norsk senter for forskningsdata sammen med intervjuguide (vedlegg 3). Etter at prosjektet var sendt inn til godkjenning hos NSD, fortsatte arbeidet. Prosjektet ble vurdert og godkjent av NSD (vedlegg 4). I tråd med de nasjonale forskningsetiske komiteene for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) sine retningslinjer gjorde jeg samtidig deltakerne oppmerksom på informert samtykke, som også er et krav for å kunne sette i gang et forskningsprosjekt som inkluderer personer. Deltakere sendte meg underskrift med det samme, så jeg hadde informert samtykke i god tid i forkant av intervjuet.

3.3.4 Gjennomføring av intervju

Jeg tok direkte kontakt med aktuelle barnehager både per telefon og mail. De fikk tilsendt invitasjonsbrev med informasjon om forskningsprosjektet (vedlegg 1). Det så en periode mørkt ut med tanke på å gjennomføre intervju i det hele tatt, på grunn av Covid-19. Vår egen barnehage og aktuelle barnehager stod i en særlig krevende situasjon med mye usikkerhet, smittetilfeller, karantener og strenge smitteverntiltak på gult og rødt nivå høsten 2020. Jeg innså tidlig at jeg mest sannsynlig måtte gjennomføre intervjuene digitalt, da det ikke ville være forsvarlig å utsette meg selv eller mine deltakere for smittefare ved å møte fysisk. På nyåret 2021 fikk jeg delvis positiv respons fra barnehagene, og styrerne jeg gjorde avtale med, eller satt meg i videre kontakt med de barnehagelærerne som jeg ønsket å intervju i barnehagene. Jeg mottok mailadressene til intervjupersonene, og kunne dermed sende dem invitasjoner til intervju/digitale møter. I løpet av de to første ukene i januar 2021 fikk jeg gjennomført mine fem forskningsintervju. Et av dem fysisk og de fire andre digitalt over telefon og zoom.

Alle fem intervjuene ble gjennomført i rolige omgivelser, og med en tidsramme på 50-60 minutter. Jeg fikk tykke beskrivelser fra deltakerne og tidsrammen ble holdt uavhengig om intervjuet foregikk over telefon, zoom eller ansikt til ansikt. Det eneste jeg kjente på i forhold til telefonintervju, var at det var litt spesielt å ikke kunne se dem man snakker med, og jeg hadde ikke mulighet til å gi deltakeren respons gjennom bruk av kroppsspråk. Når deltakeren snakket om et tema, fikk jeg ikke vist interesse gjennom for eksempel å nikke og smile som respons på det som ble sagt. Derfor forsvant noen av de aspektene kvalitative intervjuer gjerne kan trenge (Tjora, 2021).

Jeg presenterte meg selv som student i spesialpedagogikk og hovedpunktene fra informasjonsbrevet om formål for studien, hvorfor de var valgt ut, frivilligheten til å delta, tidsramme, opptak av intervju, anonymitet, rettigheter og oppbevaring av personopplysninger. Jeg spurte også om de hadde noen spørsmål før oppstart. Som nevnt tidligere i oppgaven hadde jeg mottatt samtykkeerklæring (vedlegg 1) signert i forkant av intervjuene. Det ble som nevnt over tatt lydopptak med en diktafon av de fem dybdeintervjuene, for å sikre at jeg fikk med meg alt som ble sagt og jeg kunne bare fokusere på deltakerne. Det kan sees i sammenheng med det Tjora (2021) fremhever at når vi tar opp lyden gir det en visshet om at vi får med oss det som blir sagt, mens vi i intervjusituasjonen kan konsentrere oss mer om deltakerne som snakker og sørge for god kommunikasjon og flyt i intervjuet, samt be om utdypning og konkretisering der det trengs (Tjora, 2021, s. 180).

Intervjuguiden var utgangspunktet for å sikre svar på det jeg ønsket, men jeg prøvde å gjennomføre intervjuene mer som samtaler. Deltakerne hadde ikke fått tilsendt eller utdelt intervjuguiden på forhånd. Dette var bevisst, for jeg ønsket å komme så nær praksisen til deltakerne

som mulig. Hadde intervjuguiden blitt utdelt i forkant av intervjuene tror jeg at deltakerne kunne ha lest seg opp i forkant, i håp om å heller gi meg de svarene som de tror jeg søker. Språket i intervjuguiden var mest mulig fritt for teoretiske faguttrykk, for jeg ønsket ikke å skape usikkerhet eller påvirke svarene til deltakerne. Jeg stilte spørsmål utfra intervjuguiden, men også oppfølgingsspørsmål. Jeg prøvde å skrive ned noen notater underveis i intervjuene. Jeg stilte oppklarende spørsmål og oppsummerte svar i løpet av intervjuene for å sikre at deltakernes svar ikke ble misforstått. I lys av Thagaard (2018) er det viktig i kvalitative intervju for å hindre skjev eller ukomplett tolkning av informasjonen. Jeg lærte underveis, utviklet meg som intervjuer og sikret meg umiddelbare refleksjoner etter hvert intervju som jeg gjennomførte. Jeg opplevde å få til å skape trygghet og ro i intervjusituasjonene. Det at deltakerne kunne sitte på egne kontor, arbeidsrom eller kjente omgivelser, var gjerne også medvirkende til at atmosfæren ble så bra som den ble. Vi var langt fra hverandre fysisk, men samtidig nære gjennom telefonsamtaler og dataskjermen. Når intervjuene ble gjennomført var jeg godt forberedt, kunne spørsmålene og hadde fokus på å lytte til deltakeren. I forkant av intervjuene ønsket jeg å gjennomføre et prøveintervju med en barnehagelærer for å teste ut intervjuguiden, og se hvordan spørsmålene ble mottatt og hvordan jeg kunne forbedre meg som intervjuer. Jeg fikk også testet det tekniske utstyret, som i mitt tilfelle var en båndopptaker/diktafon som jeg hadde kjøpt for anledningen. Jeg opplevde ingen utfordringer knyttet til bruk av denne. Jeg fikk konkrete tilbakemeldinger på spørsmålene jeg hadde utformet, og spørsmålene ga meg utfyllende svar. Men jeg opplevde og at jeg måtte gjøre noen små justeringer etter at jeg hadde gjennomført prøveintervju. Blant annet tok det en del lengre tid enn jeg hadde sett for meg, noen spørsmål var for like, og noen mer komplisert formulert enn nødvendig. Etter prøveintervjuet satt jeg meg noen retningslinjer før jeg skulle gjennomføre de fem intervjuer, som gikk på det med å lytte, ikke avbryte og vise interesse for hva deltakeren uttrykker. Være tilstede i intervjusituasjonen og ikke la seg distraheres av omliggende distraksjoner. Så målet var å skape en atmosfære som bygde tillit og fortrolighet mellom intervjuer og deltaker. Når en stilte de ulike spørsmålene, ble det gitt tid og rom for deltakerne til å reflektere over temaet i spørsmålene, og noen ganger hadde de behov for å forsikre seg om at de hadde forstått spørsmålet riktig eller om en kunne gjenta det en gang til. Spørsmålene i intervjuguiden var åpne spørsmål, som var med på å gi deltakerne muligheter til å uttrykke sine synspunkter og erfaringer. Under selve intervjuet, kunne det oppleves at noen av spørsmålene var utfordrende å svare på. Dette gjorde at intervjuer stilte noen oppfølgingsspørsmål, og ga kommentarer som var med på å skape flyt i intervjuet. Dette for å holde oppe interessen i samtalen og få frem informasjon under de ulike spørsmålene. Det å være godt forberedt til intervjuene og testet ut at teknologien fungerer før intervjuene skulle gjennomføres var viktige forberedelser som ble gjort. Fra mitt ståsted opplevdes intervjuene som spennende samtaler om ulike temaer knyttet til ettåringers første tid i barnehagen. Intervjupersonene virket genuint

interessert i det de fortalte om. Dette er kjennetegn på god kontakt mellom forsker og intervjuperson (Thagaard, 2018, s. 118).

3.4 Bearbeiding av rådata og analyse av data

For å ha innsikt i analyser som jeg ubevist gjorde i intervjusituasjonen skrev jeg feltnotat og kan sees i sammenheng med det Thagaard (2018) fremhever om at skillet mellom innsamling og analyse viser til når forskeren avslutter kontakt med intervjupersonene og starter arbeidet med analyse og fortolkning av intervjuteksten. Men selv om det skilles mellom innsamlings- og analyseprosessene, starter analysen når vi gjennomfører intervjuet (Thagaard, 2018). Etter å ha gjennomført intervjuene, prøvde jeg å skaffe meg oversikt over materialet ved å lytte til opptakene jeg har tatt. Så raskt som mulig gikk jeg i gang med å transkribere intervjuene ved å omgjøre de muntlige tekstene til skriftlig tekst. Dette kan sees i sammenheng med det Kvale & Brinkmann (2018) fremhever om at transkripsjon er en hybrid mellom den muntlige diskursen som foregikk over tid og ansikt til ansikt i en levende situasjon hvor det som ble sagt, var rettet til en bestemt person som var til stede. Mens en skriftlig tekst er ment for et allment og ikke tilstedeværende publikum (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 218).

I tråd med Kvale & Brinkmann (2018) har jeg tenkt på intervjuene som levende samtaler og ikke som transkripsjoner. I lys av Thagaard (2018) har jeg lest materialet analytisk, det vil si at jeg vurderte godt hva dataene sa meg og jeg jobbet med å begrunne forståelsen teksten gir uttrykk for. Ved at jeg har stilt spørsmål til datamaterialet, har jeg også reflektert over hva kontakten med deltakerne i felten har hatt å si for dataene.

Datamaterialet ble fullstendig transkribert, men respondentene sin identitet og arbeidsplass ble anonymisert. Tjora (2021) fremhever at det ofte er smart å være litt mer detaljert når man transkriberer enn det man tror er nødvendig. Derfor inkluderte jeg all informasjon som deltakere gav, uavhengig av om jeg på transkriberingstidspunktet vurderte det som interessante for studien eller ikke. I analysen tok jeg utgangspunkt i stegvis-deduktiv induktiv metode (SDI), og vil videre redegjøre for valgene jeg har tatt i analyseringsprosessen. Som tidligere nevnt i oppgaven har jeg gjennomført fem semistrukturerte kvalitative forskningsintervju. Transkripsjonene er utført ved samme skriveprosedyre for de fem intervjuene. Jeg har lyttet til opptakene og spolt frem og tilbake gjennom alle lydfilene, mens jeg har skrevet ned og omgjort fra muntlig til skriftlig tekst i et Word-dokument. Det kan sees i sammenheng med det Kvale & Brinkmann (2018) forteller at når intervjusamtaler transkriberes sitter man igjen med svekkede gjengivelser som ikke lenger er i sin opprinnelige kontekst (Kvale & Brinkmann, 2018). Derfor var jeg som forsker bevisst på dette når jeg skulle i gang med å analysere intervjudata. Jeg hadde et ønske om å transkribere mine

intervjuopptak samme dag som intervjuene var gjennomført med tanke på å bevare viktige inntrykk og refleksjoner knyttet til intervjusituasjonen. Men det var et mye mer omfattende og tidkrevende arbeid enn jeg hadde forestilt meg, så jeg brukte opptil flere dager på å transkribere hvert av intervjuene. Ved å transkribere intervjuene selv kom jeg på refleksjoner jeg gjorde meg under intervjuene. Dette bidro til å starte meningsanalysen av intervjuuttalelsene (Kvale & Brinkmann, 2018). Når jeg transkriberte intervjuene måtte jeg velge om jeg skulle transkribere dem ordrett eller omforme dem til en mer skriftlig og formell stil (Kvale & Brinkmann, 2018, s. 208). Jeg valgte å transkribere ordrett, ord for ord med å beholde gjentakelser og registrering av «eh» og «mhm». Det ble passet på å inkludere all informasjon som deltakere ga, uavhengig av om det er interessant for oppgaven. Jeg satt med følelsen av å ha et fyldig intervjumateriale med mange innholdsrike sitater etter transkriberingsprosessen. Utvalg og fremstilling av deltakernes sitater tenker jeg er viktig for analyseprosessen videre.

Etter intervjuene var transkribert prøvde jeg meg på dataprogrammet Nvivo 12, som er et verktøy for kvalitativ analyse av intervjudata. Jeg vurderte Nvivo som et velegnet verktøy å bruke for å systematisere mine intervjudata og for å fremstille ulike kategorier fra empirien. Jeg hadde litt tekniske utfordringer i starten med Nvivo, så jeg startet med å kode datamaterialet utfra SDI modellen, men med penn og papir. Jeg skrev ut alle transkripsjonene, så jeg hadde dem liggende foran meg. Jeg kodet datamaterialet ved at jeg først leste gjennom utskriftene noen ganger, og deretter gikk i gang med koding av empirinære koder. Etter at jeg var ferdig å kode, begynte jeg å sortere og kategorisere.

Noe i meg sa likevel at koding ut fra SDI-modellen ville komme mer til sin rett ved å bruke Nvivo. Så etter å ha kodet uten dataprogram, kodet jeg alle intervjuene på nytt i Nvivo. I dette arbeidet opplevde jeg, i samsvar med Tjora (2021), at bruk av dataprogrammer ble en hjelp til å styrke transparensen mellom empiri og analyse. Videre belyser han at koding er det første steget i analysen og svært viktig for SDI- metodens vekt på induksjon. Den induktive prosessen i SDI-modellen består av seks steg: generering av empiriske data, bearbeiding av rådata, koding med empirinære koder, gruppering av koder, utvikling av konsepter, og teoriutvikling (Tjora, 2021, s. 21). Studiens analysearbeid har vært en induktiv prosess, der intervjudataene bearbeides til koder også videre til konsepter og teorier. I kodingen av mine empiriske data arbeidet jeg ut fra et tredelt mål: (1) å ekstrahere essensen i det empiriske materialet, (2) å redusere materialets volum, og sist men ikke minst (3) å legge til rette for idégenerering på basis av detaljer i empirien (Tjora, 2021, s. 218). Etter at jeg hadde generert empiriske data og bearbeidet rådata, sto koding av intervjudataene for tur. På dette tidspunktet hadde jeg behandlede data, eller analysedata, som det også kan kalles ifølge Tjora (2021). Når en bruker SDI-modellen opererer vi med bare ett nivå av koder og holder fast ved en ren induktiv strategi (Tjora, 2021, s. 218). Jeg har valgt induktiv empirinær koding for å

redusere påvirkninger av eventuelle forventninger hos meg som forsker eller om det skulle være teorier som jeg i forkant ønsket å trekke med meg inn i analysearbeidet. Jeg valgte å ta i bruk SDI-modellen for den er kjent for at den induktive empirinære kodingen skal ligge svært tett på empirien (intervjudata) og bruke begreper som allerede finnes i datamaterialet (Tjora, 2021). Jeg har derfor gjennomført kodingen så tett på deltagerutsagn som mulig, og jeg har bevart deltagerutsagn og ord/fraser fra materialet som stikker seg ut. Alle kodene i studien er utviklet utfra datamaterialet og ikke teori. Nettopp for å ivareta datamaterialets spesielle og særegne innhold.

3.4.1 Koding med empirinære koder

Jeg gikk i gang med å undersøke de mest sentrale begreper og studere hvordan disse hadde sammenheng med hverandre. Jeg lastet opp transkripsjonene i dataprogrammet Nvivo. Etter hvert som jeg finleste transkripsjonene opprettet jeg koder i form av enkeltord eller korte fraser. I kodingen benyttet jeg begreper som deltakerne selv brukte. Dette kunne være spesielle og virkningsfulle begreper, gjerne ordrett slik deltakerne selv hadde uttrykket seg. Det kunne også være begreper som skilte seg ut, og dette gjorde det lettere å huske deltakerne og hva de sa. Når et intervju var ferdig kodet, gikk jeg over til det neste. Jeg kodet de neste intervjuene med utgangspunkt i kodene som ble opprettet i Nvivo fra det første intervjuet. Der det dukket opp nye begreper eller temaer, opprettet jeg nye koder i programmet. Når alle fem intervjuer var kodet, hadde jeg en liste med induktivt genererte koder. Listen utgjorde 51 forskjellige koder. Nært beslektede begreper og temaer har blitt kodet under én og samme kode, ofte den mest nevnte. Dette fordi jeg var mer opptatt av å forstå fenomenene deltakerne vektla, enn å fokusere spesielt på distinksjoner av lignende begreper. For eksempel blir begrepene trygghet og omsorg brukt mye, og utsagn knyttet til disse ble kodet under koden trygghet. Det samme gjelder begrepene relasjoner og tilstedeværelse, der relasjoner ble nevnt oftere. Listen av koder kunne nok vært lenger hvis jeg skilte mer mellom nært beslektede begreper og var mer opptatt av begrepsdistinksjoner i dette forskningsprosjektet.

I kodingen har jeg forsøkt å gjennomføre empirinær koding som gir detaljerte beskrivelser av essensen av intervjuene (Tjora, 2021). Dette har vært et bevisst valg for å forsøke å unngå å sortere empirien inn i koder om hva deltakerne snakker om, for så å miste essensen i hva det er deltakeren sier. For å forsikre meg om at kodene er empirinære, stilte jeg to spørsmål for hver enkelt kode som ble opprettet (Tjora, 2021, s. 224). Det første spørsmålet gjaldt om koden kunne blitt opprettet før jeg kodet. Er dette tilfelle, er koden unødvendig, og man må lage en annen kode. Jeg kunne svare nei, fordi koden min var en potensielt god empirinær kode. Det andre spørsmålet gjaldt hva koden alene forteller. Koder som forteller hva det ble snakket om i intervjuet er unødvendige. Min oppfatning av

koden var at den gjenspeilet det som ble sagt i intervjuet. Disse kodene er empirinære ved at de sier noe om innholdet i hva deltakerne sier, ikke bare hva de snakker om. De kodene som oppfyller dette, og viser hva deltakerne sa, består kodetesten. Dette ga indikasjoner på at kodene ikke sorterer transkripsjonene, men gjengir dem på en presis måte. En god empirinær SDI-koding kjennetegnes av koder som gir en detaljert gjengivelse av intervjuuttalelsene i de empiriske dataene (Tjora, 2021, s. 224). På dette tidspunktet hadde jeg både analysedataene, og et kodesett. En effektiv kvalitativ analyse avhenger av en kobling mellom kodene og analyseutdragene. Muligheten til å gå tilbake til tekstutdraget man kodet i Nvivo ga meg en god link mellom kodesettet og dataene. I Nvivo kan jeg velge en spesifikk kode, og få opp en oversikt over alle kodede tekstutdrag knyttet til den koden. På den måten har jeg oversikt over empirien, og en link mellom kodesettet og datamaterialet. Denne linken utgjør en kodestrukturert empiri, og dette legger grunnlaget for neste steg i SDI-modellen, som er gruppering av koder

3.4.2 Gruppering av koder

Tematisk kodegruppering er en start på en strukturering av analysen (Tjora, 2021). I dette steget i analyseprosessen forsøkte jeg å skille koder som var relevant for oppgaven fra de kodene jeg anså som mindre relevante. Denne grupperingen av koder er induktiv, og her forsøkte jeg å samle de kodene som hadde en tematisk sammenheng. På dette steget kunne jeg utelukke en god del koder som ikke hadde like stor relevans for undersøkelsen, i en restgruppe. Jeg kunne bruke de 51 empirinære kodene som utgangspunkt for arbeidet med kodegruppering, fordi jeg kunne huske intervjuet ut fra dem. Disse kodene bidro til at jeg opplevde at jeg hadde oversikt over empiridataene, og dette var nyttig i kodegrupperingen. Når jeg arbeidet med gruppering av koder, benyttet jeg en grupperingstest for hver empirinær kode. Jeg gikk gjennom kodene og koblet dem enten til en allerede eksisterende gruppe, eller til en ny gruppe jeg opprettet underveis (Tjora, 2021). Kodegruppene jeg opprettet skilte seg fra hverandre basert på tema. Hver kodegruppering besto av koder som hadde en tematisk sammenheng seg i mellom. Basert på mine forskningsintervju hadde jeg 51 empirinære koder. Disse grupperte jeg deretter i fire grupper. Antallet kodegrupper som opprettes varierer, men 3-5 grupper kan være hensiktsmessig som grunnlag for analysekapitlet i en masteroppgave (Tjora, 2021, s. 232). De følgende kodegruppene representerer tre hovedtemaer:

1. Trygge foreldre- trygge barn
2. Møtt på følelsene
3. Betydningen av en trygg relasjon

3.4.3 Utvikling av konsepter

Frem til nå har analyseprosessen dreid seg om studiens empiridata. Når jeg gikk over til steget konseptutvikling, fikk det teoretiske større plass i analysen (Tjora, 2021, s. 234). I forkant av konseptutvikling stilte jeg meg selv spørsmålet om hva de fire hovedtemaene mine egentlig handler om? Og det finnes gjerne noen mer overordnede begreper for fenomenene jeg har kodet og gruppert. Disse type refleksjoner har sammenheng med SDI-modellens konsepttester, på bakgrunn av at forsker skal undersøke hva konseptet er et tilfelle av. Konsepttester handler om å sjekke om konseptene man utvikler er abstrakte nok knyttet til mennesker, steder og tider, og at de ikke blir mindre gyldige over tid i lys av Tjora (2021). Jeg tolker det som at hvis konseptene i seg selv kan fungere uten de spesifikke studiene de ble utviklet i, løsrives fra steder, mennesker og tid i konkrete studier kan de bestå konsepttesten. På dette tidspunktet tok jeg frem igjen mulig aktuelle perspektiver og teorier som hadde dukket opp underveis i forskningsprosessen. I løpet av arbeidet med prosjektet hadde det dukket opp relevant litteratur og forskning som omtalte ettåringers første tid i barnehagen. Jeg noterte dette ned, noe som var med på å gi meg oversikt over hvilke teoretiske bidrag som kunne være aktuelle i forbindelse med utvikling av konsepter (Tjora, 2021).

Når jeg har utviklet konsepter har jeg også leitet etter nye perspektiver på det som undersøkes. Disse perspektivene kan være kodegrupper eller hovedtemaer som man ikke kan se har sammenheng med teoretiske perspektiver som allerede er utviklet. På bakgrunn av konsepter kan man utvikle typologier i form av skjematiske sammenstillinger av analytiske fenomener, kategorier eller funn (Tjora, 2021, s. 236). Disse sammenstillingene har ofte sammenheng med mer teoretiske perspektiver, og kan også fremstilles i form av såkalte firefeltstabeller. Sammenstillingene kan benyttes for å fremstille empiriske funn på en annen måte enn å presentere begreper og drøfte dem (Tjora, 2021, s. 237). I forbindelse med mine kodegrupper, dukket det opp flere teoretiske perspektiver som passet sammen med kodegruppene. Min induktive forskningsprosess med generering og bearbeiding av empiriske data, koding, kodegruppering og konseptutvikling nye koblinger mellom empiri og teori. Denne prosessen frembrakte ny kunnskap i form av empiriske koblinger til allerede eksisterende teori som viste seg å sammenfalle med mine kodegrupper.

På dette tidspunktet trodde jeg at jeg hadde gjort noe feil i henhold til fremgangsmåten til SDI-metoden, fordi jeg ikke utviklet egne teorier etter utvikling av konsepter. Ifølge Tjora (2021) stopper store deler av induktiv forskning opp ved SDI-modellens femte steg, konseptutvikling. Videre sier han at så lenge disse konseptene er generiske, kan resultatene av analyseprosessen anses som legitime. Videre hevder han at det ikke kreves at masterstudenter skal utvikle nye teoretiske perspektiver ved bruk av SDI-modellen. Modellen kan heller anses som et hjelpemiddel i prosessen

med å generere og analysere data. I min analyseprosess har SDI-modellen frembrakt ny kunnskap i form av at jeg kunne se koblingen mellom mine empiriske kodegrupper og teoretiske perspektiver.

3.5 Forskningens kvalitet og fremstilling

Kvalitet i forskning har med troverdighet å gjøre. Reliabilitet, validitet og overførbarhet er ifølge Thagaard (2018), sentrale begreper for å vurdere forskningsprosjektets troverdighet.

Det finnes ulike kvalitetskriterier innen kvalitativ forskning. Jeg har valgt å ta i bruk kriteriene pålitelighet (reliabilitet), gyldighet (validitet) og generaliserbarhet som indikatorer på kvalitet i dette forskningsprosjektet (Tjora, 2021). Pålitelighet handler om sammenheng og den røde tråden gjennom hele forskningsprosjektet mitt. I løpet av forskningsprosessen har jeg foretatt en rekke grep for å sikre kvaliteten i min studie. Gjennom forskningsprosessen har jeg beskrevet prosessene i forskningen og redegjort for de valg som er tatt underveis. Dette har jeg gjort for at forskningen skal kunne være troverdig og kunne overføres (Thagaard, 2018). Jeg velger å benytte begrepene reliabilitet, validitet og generaliserbarhet som indikatorer for kvalitetsvurderingen i min studie, og mine grep for å sikre kvaliteten i forskningen vil her bli beskrevet nærmere. Jeg har vært opptatt av å ivareta deltakernes uttalelser, og samtidig ikke misbruke disse, hverken under transkribering eller videre i analyse og tolkningsarbeidet. I studien har jeg vært nøyaktig i beskrivelsen av de enkelte leddene i forskningsprosessen, og redegjort for hvordan data har blitt konstruert, samt hatt en kritisk holdning til egne tolkninger og resultater. Jeg har informert om min forskerrolle, mitt forhold til deltakere, forskningstema, og jeg har foretatt nøyaktige beskrivelser av fremgangsmåten (Thagaard, 2018).

3.5.1 Validitet (gyldighet)

For å styrke studiens validitet eller gyldigheter var det viktig å tydeliggjøre grunnlaget for tolkning, og hvilke grep som førte til resultat i dette forskningsprosjektet. Begrepet validitet vil jeg bruke for å beskrive mitt datamateriales gyldighet sett i lys av problemstillingen som skal besvares. Tjora (2021) beskriver gyldighet som en logisk sammenheng mellom prosjektet sin utforming, funn og de spørsmålene man søker å finne svar på.

Validiteten i studien handler om svarene en får, faktisk svarer på det en spør om. I denne studien handler det om metoden jeg har valgt er hensiktsmessig for å besvare problemstillingen. Svarene jeg har fått fra mine deltakere tenker jeg besvarer spørsmålene som jeg har stilt i de gjennomførte intervjuer. Jeg har redegjort for de valgene som er tatt når det gjelder datagenereringsmetoder og teoretiske innspill til analysen. Dette har jeg gjort i håp om å invitere leser av oppgaven til å ta kritisk stilling til forskningens relevans og presisjon (Tjora, 2021).

Videre har jeg vært åpen om gjennomføringen av prosjektet og redegjort for valg av teoretisk og metodisk tilnærming. Det kan sees i sammenheng med det Tjora (2021) fremhever om at intervju kan brukes til å fortelle hvordan deltakere tenker om egen praksis og erfarer denne, men en undersøkelse av praksis i seg selv peker i retning av observasjonsstudier. For å underbygge gyldigheten i mitt forskningsprosjekt har jeg derfor valgt å diskutere sammenhengen mellom forskningsspørsmål og valg av datagenerering og teoretisk grunnlag. Jeg har også vurdert hvordan erfaringer fra prosjektet og eventuelle relasjoner til deltakere danner grunnlag for de konklusjoner som er kommet frem til. Jeg har derfor vært tydelig på min erfaringsbakgrunn i barnehagen, og jeg har ingen relasjoner til deltakerne. På bakgrunn av dette har jeg som forsker vært bevisst på hva som blir tatt med inn i studien og med hvilke øyne intervjuene tolkes. Jeg hadde et ønske om å gå utenfor eget miljø/ egen kommune nettopp for å sørge for nødvendig distanse til deltakere. Men det ble noen deltakere fra egen kommune, men med distanse til deltakere. I dette legger jeg at jeg ikke har noe kjennskap til deltakerne eller barnehagene de jobber i. Jeg har med dette tydeliggjort mitt ståsted og begrunnet hvorfor jeg har tolket data som jeg har gjort. Mitt forskningsprosjekt kan derfor i denne sammenheng ansees som valid. Kvale og Brinkmann (2018) skriver at validering bør fungere som en kvalitetskontroll gjennom alle stadier i forskningsprosessen. Derfor har jeg redegjort for min bakgrunn og forskerrolle, mitt ståsted innenfor forskningsfeltet og teoretisk utgangspunkt tidligere i oppgaven. Ifølge Kvale og Brinkmann (2018) kan den dominerende forskerrollen være en svakhet ved studiens validitet, særlig ved datainnsamlingen og analysen. Mennesker har ulik forståelse og erfaring, og vil dermed ikke stille de samme spørsmålene eller tolke de samme setningene likt. Kvaliteten på intervjuet avhenger av forskerens dyktighet og relasjonen man får til forskningsdeltakerne (Kvale & Brinkmann, 2018). I lys av Tjora (2021) fremhever han at man styrker validiteten i forskningen, med å være åpen om hvordan man praktiserer forskningen, og om de valgene vi tar og gjennom å vise sensitivitet overfor forskningsdeltakerne. Noen av spørsmålene i intervjuguiden spurte etter hva deltakerne tenkte om ulike tema. Jeg var opptatt av at deltakerne skulle være ærlig når de svarte på spørsmålene. Derfor syntes jeg det var viktig å presisere til deltakerne i forkant av intervjuet at jeg ikke var ute etter såkalte «korrekte svar», men ute etter deres tanker rundt temaet. For å kontrollere om kunnskapen som oppsto i dialogen var gyldig, studerte jeg argumentasjonen i deltakernes tale, og vurderte den kommunikative kunnskapen som oppsto i samspelet mellom oss (Kvale & Brinkmann, 2018). Gjennom tykke beskrivelser av intervjuene har jeg gjort det mulig å vurdere om datainnsamlingsprosessen er valid. Ved å bruke kvalitativt intervju og SDI-modellen som metode har jeg fått undersøkt det jeg ønsket, og resultatet i undersøkelsen kommer frem etter en nøye gjennomgått prosess. For å ivareta gyldigheten i studien har jeg satt resultatene opp mot tidligere funn og oppgavens teoretiske rammeverk. Forskningen er dermed forankret i annen relevant forskning og pågår innenfor en faglig ramme. Det å knytte egen

forskning opp mot relevant teori, ser Tjora (2021) på som den viktigste kilden til høy validitet. Kvale & Brinkmann (2018) belyser at studien får gyldighet gjennom kontroll.

3.5.2 Reliabilitet

Reliabilitet er et mål for undersøkelsens pålitelighet. Det er en angivelse av om en måler den virkelige situasjonen og i hvilken grad resultatene kan etterprøves. Jeg ønsker konsistente data som jeg kan stole på. Thagaard (2018) hevder at hvis en skal oppnå god reliabilitet må en sørge for en transparent forskningsprosess. Som forskere må en kunne redegjøre for hvordan datagrunnlaget har blitt utviklet underveis i prosjektet. Derfor har jeg sikret gode notater, opptak av intervju og nedtegnelser av alle mine valg, vurderinger som har hatt betydning for prosjektet. Jeg har brukt SDI-modellen i mitt analysearbeid, hvor Tjora (2021) hevder at SDI-modellen underbygger slik pålitelighet (reliabilitet) med tydelige krav til datagenerering, kriterier for hvordan analysen utvikles fra empiri gjennom koding og kodegruppering, og hvordan teorier gjøres relevante på et mer abduktiv stadium senere i arbeidet.

3.5.3 Overførbarhet

Et viktig stikkord for god kvalitet på studien er overførbarhet. Det kan være om mine funn understøttes av funn i andre studier. Ifølge Thagaard (2018) er det i kvalitativ forskning de fortolkende dataene som danner grunnlag for grad av overførbarhet. Et annet aspekt kan være analytisk generalisering. Det innebærer at eventuelle funn fra en studie kan indikere hva som vil skje i en annen situasjon.

3.5.4 Etiske refleksjoner

En vil i alle faser i en kvalitativ studie møte på etiske dilemmaer. I lys av Kvale & Brinkmann (2018) gir etiske retningslinjer føringer på hvordan jeg som forskere har forholdt meg til forskningen gjennom denne masteroppgaven. Det er deltakernes *frie og informerte samtykke* til å delta i forskningen, *konfidensialitet* i forhold til bruk av datagrunnlaget og *konsekvenser* ved deltakelse. Dette har de blitt informert om i forkant av deltagelse i studien, ved å signere samtykke og innledningsvis i intervjuene. Når det gjelder det frie og informerte samtykke innebærer det at det skal være frivillig å delta, en skal vite hva en er deltaker i og til sist at en vet om muligheten for å kunne trekke seg underveis i forskningen. I forkant av studien utarbeidet jeg et informasjonsskriv om studien og et samtykkeskjema, slik at deltakere er godt informert før de samtykker og signerer. Disse skjemaene ble gjennomgått med veileder før de ble vist og signert av deltakere. Samtykkeskjemaet ble også gjennomgått før vi gikk startet intervjuet. I forhold til konfidensialitet er det viktig at deltakerne er

informert om hva dataene som fremkommer skal brukes til, og at prinsippet om gjenbruk ikke kan skje uten samtykke fra deltakerne (Thagaard, 2018). Alle mine fem deltakerne er informert om dette i forkant av datainnsamlingen. Som forsker har jeg hatt respekt for menneskeverdet og sørget for at deltakerne i prosjekt ikke har blitt utsatt for noe form for belastning, gjennom å delta i undersøkelsen.

4.0 PRESENTASJON AV EMPIRISKE FUNN

I dette kapitlet skal jeg presentere de empiriske funnene fra studiens fem forskningsintervju. Deltakerne hever frem kvalitet på overgangen mellom barnehage og hjem som viktig for at barna skal få en god start. I den sammenheng argumenterer de for at trygghet og tid til å bli trygg er det viktigste for å ivareta ettåringers tilknytningsbehov den første tiden i barnehagen. På samme tid hevder de at når små barn skal begynne i barnehagen, vil kjennetegn ved barnet og barnets miljø virke inn på hvordan overgangen fra hjem til barnehage blir.

Videre påpeker barnehagelærerne at et godt velfungerende personalsamarbeid leder til trygge ansatte, og at trygge ansatte er i stand til å legge til rette for at foreldrene aktivt støtter sitt eget barn i tilvenningsprosessen, de anser dette som avgjørende, da trygge foreldre ifølge de fem intervjupersonene er nøkkelen til at ettåringene får en god oppstart.

Deltakerne beskriver de viktigste virkemidlene for at ettåringene skal få en trygg tilknytning den første tiden til å handle om barnehagens prosesskvalitet, altså relasjonen mellom personalet og barnet, mellom personalet og foreldrene og foreldrene og mellom personalet. På samme tid hevder flere av deltakerne frem strukturelle faktorer som blant annet antall barn per voksen, gruppestørrelse og sykemeldinger av primærkontakter som noe som kan være hemmende i arbeidet med tilvenning og trygghet. Med utgangspunkt i disse hovedfunnene, har jeg delt funnene i tre kategorier: *trygge foreldre-trygge barn, møtt på følelsene og betydningen av en trygg relasjon.*

I det følgende presenterer jeg funn, etterfulgt av en oppsummering av funnene til slutt. Jeg har valgt å benytte sitater og sammenfattende beskrivelser av respondentene sine uttalelser. Tjora (2021) hever dette fram som en mulighet for leseren til å komme «tettere på» empirien enn bare gjennom forskers tolkning, noe han peker på som relevant for å styrke forskningsprosjektets pålitelighet. Sitatene er valgt som essensen i hvordan barnehagelæreren arbeider med tilvenning. Noen deltakere bruker begrepet oppstart og tilvenning om den første tiden i barnehagen. Jeg velger å benytte den benevnelsen respondenten selv benytter, enten det er tilvenning, oppstarten eller den første tiden. Dette for å bevare nærheten til empirien. Denne presentasjonen av empiriske funn utgjør, sammen med teori og tidligere forskning, grunnlaget for drøftingen i kapittel fem.

4.1 Trygge foreldre- trygge barn

Barnehagelærerne i studien mener at foreldresamarbeid spiller en stor og viktig rolle knyttet til barnets oppstart i barnehagen. De vurderer at trygge foreldrene avler trygghet hos ettåringene. Jeg valgte derfor kalle den første kategorien: *Trygge foreldre- trygge barn.*

4.1.1 Trygghet

Trygghet er det hyppigste nevnte temaet i datamaterialet, basert på opptelling av antall utsagn innenfor samme kategori. Trygghet ble omtalt som kjernen i de yngste barnas tilknytningsbehov, og en base for andre behov den første tiden i barnehagen. Store deler av temaene barnehagelærerne snakket om når det gjelder ettåringer sin første tid i barnehagen opplevdes å handle om trygghet. Det blir stadig gitt forklaringer på hvorfor barnehagelærerne i så stor grad prioritere tid for barn og foreldre til å bli trygge. Deltaker B3 sier det på denne måten «Når det gjelder den første tiden for ettåringer, så legger jeg vekt på å trygge barn og foreldre, informasjon og et rolig tilrettelagt miljø». Deltakeren peker her på at det er viktig å tilrettelegge for at barnet skal få en så trygg og rolig tilvenning som mulig og at foreldrene skal få den informasjonen de trenger, for å bli trygg på at dette kommer til å gå bra. Deltaker B5 sier det på denne måten: «Det er viktig at barnet får tid og ro til å bli trygg. Informasjon til foreldrene på forhånd er også veldig viktig. Prøve å komme litt i snakk med foreldrene, de kjenner jo barnet sitt best». Deltaker B5 peker på mye av det samme som deltaker B3 at det viktigste den første tiden er å skape trygghet og trygghet skaper de gjennom blant annet å gi foreldrene informasjon i forkant av oppstarten og gi barnet tid og ro til å bli trygge. Deltaker B1 sier det på denne måten: «I hele august og hele september, så er fokuset trygghet, trygghet og trygghet». Videre i intervjuet sier deltaker B1 at alt av pedagogiske planer blir lagt til side til alle barna er trygge. Som nevnt innledningsvis ble det stadig gitt forklaringer på hvorfor barnehagelærerne i så stor grad prioritere tid for barn og foreldre til å bli trygge. Deltaker B2 forklarer det slik: «Hvis du ikke har trygge barn, så vil ikke barna ta til seg læring». Videre i intervjuet sier deltaker B2 at det er i 1-2 årsalderen hjernen er den største svampen og tar til seg mest læring. Derfor legges pedagogisk planer vekk, helt til barnet er trygg i barnehagen. «Med en gang vi ser at de er blitt trygg, da begynner vi med aldersinndelte grupper og prosjektarbeid».

4.1.2 Foreldresamarbeid

Deltaker B3 sier det på denne måten: «Barn må være trygge for at de skal ha det bra og små barn er kun trygge sammen med voksne de kjenner». Deltakeren peker her på at når barnet kommer til barnehagen for første gang er det foreldrene de kjenner og som representerer trygghet for dem. Videre i intervjuet forteller deltakeren at personalet bør samarbeide med foreldrene på en måte som gjør at barnehagepersonalet også representerer trygghet. Deltaker B2 sier det på denne måten: «Et godt samarbeid med foreldrene er kjempeviktig for barnets trygghet». Deltakeren peker videre på at foreldrene må dele informasjon om sitt barn, og at dette kan hjelpe den voksne i barnehagen til å bli kjent med barnet. Videre i intervjuet forteller deltakeren at det er derfor de tar start samtalen i

forkant av oppstarten, for å få vite mest mulig om barnet før det starter i barnehagen. «Foreldrene gir det kjæreste de har til oss og det er en utrygg situasjon for de og, så du må skape en trygg relasjon med foreldrene, at de blir trygge på at vi hele tiden skal være der for barnet deres». Deltaker B1 sier det på denne måten: «Vi bør trygge foreldrene før man trygger barna og jeg mener en god barnehagestart er når foreldrene har fått informasjon i forkant, de er trygge på hvor de skal være, hva som skjer og når de skal ha startsamtales». Videre i intervjuet forteller deltaker B1 om viktigheten av å samarbeide med foreldrene, viser det seg at foreldrene er utrygge, så smitter dette over på barnet. Derfor trenger foreldrene å trygges i denne perioden. Deltaker B5 sier det på denne måten: «For meg er det viktig å få mest mulig informasjon om barnet og familien, høre hva de tenker om barnehageoppstarten og prøve å være den trygge voksne for foreldrene og, det tenker jeg er veldig viktig». Deltakeren peker her på at de voksne i barnehagen må vise interesse for foreldrene, slik at de blir trygge på de ansatte i barnehagen.

4.1.3 Viktigheten av et relasjonsarbeid

Deltaker B4 sier at relasjonsarbeidet er viktig, hvordan barnehagepersonalet møter både barnet og foreldrene den første tiden. Deltakeren forteller at jo fortere foreldrene blir trygge på oss, ser hvordan vi møter barnet, hvordan vi trøster og, hvordan vi møter konflikter mellom barn har noe å si for foreldrene sin tillit og trygghet til oss. Videre i intervjuet forteller deltakeren at foreldrene sitter på den beste informasjonen om sitt barn, alt i forhold til mat, soving og andre situasjoner. Deltaker B4 sier det slik: «Ved å være interessert i barnet og foreldrene vil den barnehageansatte få en god tilnærming til all den kunnskapen foreldrene har om sitt barn, noe som vil bidra til at den barnehageansatte kan gjøre seg attraktiv for det nye barnet, slik at barnet får lyst til å bli kjent med den voksne». Deltakeren peker her på at relasjonsarbeidet er viktig. Videre i intervjuet forteller deltaker B4 at for bare noen år tilbake var målet at barnet skulle bli fortest mulig selvstendig, men at det har endret seg. Videre i intervjuet sier deltakeren at foreldrene er i barnehagen sammen med barnet over fem dager og kanskje mer hvis de ønsker. «Vi ser at den måten vi jobber på nå gjør at barnet blir tryggere, foreldrene blir tryggere sann at det blir en bedre start. - Og det er jo naturlig at barnet gråter, at barnet er lei seg, at barnet vil til foreldrene og det blir veldig tydelig at barnet bruker foreldrene som en sann trygg base den første tiden». Videre sier deltaker B4 at de jobber ut ifra Trygghetssirkelen- Circle of Security (COS). Alle de fem deltakerne har nevnt i intervjuene at de jobber ut ifra COS-sirkelen under hele tilvenningen. Deltaker B3 sier det på denne måten: «Vi voksne må være en trygg base eller trygg havn som er der når barnet har behov for det, og ikke forhaster noe. Det tror jeg er kjempeviktig». Videre forteller deltakerne at det noen ganger blir for tøft for

foreldrene å forlate barnet sitt for første gang aleine i barnehagen. Da forteller deltaker B2 at de veileder foreldrene på å ikke vise utrygge følelser ovenfor barnet, fordi det kan skape en utrygghet for barnet

«Vi forstår at dere synes det er like tungt som barnet deres, men det er bedre for barnet at dere sier ha det og går ut i gangen. Vi kan heller sende en voksen ut i gangen for å trøste dere, også sender vi melding med bilde, med en gang det går bra med barnet». Deltakeren peker her på at relasjonsarbeidet er viktig, hvor de barnehageansatte møter både barnet og foreldrene den første tiden.

4.1.4 Primærkontakt

I løpet av intervjuene ble det gjentatte ganger snakket om at når barnet begynner i barnehagen blir barnet tildelt en primærkontakt som har ansvar for å bli godt kjent med barnet den første tiden. Deltaker B3 forteller at stabile, tilstedeværende og trygge voksne er viktig slik at de nye barna kan få tid til å bli kjent med alle og en primærkontakt hvor en voksen er med barnet i starten. Deltaker B5 sier det på denne måten: «Det er viktig å ha en primærkontakt, en barnet kan bli trygg på og som er til stede den første tiden». Deltakerne peker her på at de tilrettelegger for at barnet kun trenger å knytte seg til en sekundærperson den første tiden i barnehagen. Deltaker B5 forteller videre at de voksne må tilnærme seg sakte men sikkert, og det er viktig at barnet får styre litt tempoet der. Deltakeren peker her på at barnet må få tid på seg og få velge selv om de vil komme til primærkontakten eller ikke: «Det har jeg sett at har fungert veldig fint for de som har startet, vi må ta mer hensyn til barnet sant, barnet må få styre tempoet». Deltakeren peker her på at de voksne må ta hensyn til barnet under tilvenningen og la barnet få styre tempoet.

4.1.5 Tilvenning og tilvenningsmodell

Jåtta-modellen var en sentral inspirasjonskilde til mye av tilknytnings-tilvenningsarbeidet i barnehagene. Denne modellen går over fem dager og kanskje mer. Noen barnehager har gjort modellen om til sin egen, og bruker den ikke i rendyrket form. Videre i intervjuene fortalte barnehagelærerne at de setter av god tid til oppstarten for ettåringer og har fokus på foreldreinvolvering. I forkant av oppstarten har foreldrene en startsamtale med barnehagelærer. Her bruker alle barnehagene et startsamtaleskjema fra kommunen. Videre forteller de at nye foreldre får tilbud om foreldremøte i forkant, hvor det blir snakket om tilvenning og at tiden på tilvenningen kommer helt an på når barnet er trygt nok til å være der på egenhånd. Deltaker B2 forteller at det å begynne i barnehagen for ettåringer er en kjempeomveltning. Noen barn er mer utadventt, noen er mer introverte, noen er veldig forsiktige, noen er utrygge, så det er viktig å se vært enkelt barn og prøve å tilpasse seg til barnet under tilvenningen. Videre nevner deltakeren at det er viktig at både

barnehagen og foreldrene har god tid til tilvenningen. Deltaker B5 sier det på denne måten: «Noen barn begynner i 8 måneders alder og det er ikke alltid barnet er trygt etter tilvenning eller at foreldrene er trygge til å forlate barnet». Deltakerne peker her på at de setter av god tid til tilvenning slik at både det lille barnet og foreldrene skal bli trygge. Deltakerne nevner og at det noen ganger oppstår utfordringer under tilvenning, hvis foreldrene kun har tre dager fri fra jobb og barnet ikke er trygt til å være der på egenhånd. Deltaker B4 forklarer det slik: «Ser vi at barnet ikke er trygt og trenger mer tid. Så anbefaler vi foreldrene om de ikke kan være litt til og ja være en dag eller to ekstra. Det gjør vi, noen sliter jo i ukesvis når foreldrene går, sant. Det er så forskjellig og kommer helt an på barnet». Deltaker B1 forteller at de har også en tilvenningsmodell som går over tre dager, noe som barnehagelærer B1 personlig syntes er veldig lite «Men i høstens tilvenningsperiode erfarte jeg at de fleste foreldre sa at de var tilgjengelig i over tre dager om barnet trengte det, og det er kjempepositivt». Deltakeren peker her på at de fleste foreldrene er tilgjengelig til å være i barnehagen sammen med barnet til det er trygt. Videre peker funnene på at barn og foreldre må også bli møtt på følelsene.

4.2 Møtt på følelsene

På linje med trygghet og foreldresamarbeid var møtt på følelsene også noe det ble lagt stor vekt på av alle de fem barnehagelærerne gjennom intervjuene. I tilvenningsperioden forteller deltakerne at de deler barnegruppen inn i mindre grupper når de skal tilrettelegge for at de nye ettåringene skal få knytte relasjoner til de andre barna. Deltaker B3 sier det på denne måten: «Det er viktig å dele barnegruppen, slik at det blir rom for ro og rolige stunder». Videre i intervjuet forteller deltakeren at dette gjøres for at de nye barna og de barna som allerede går der, skal bli kjent i mindre grupper med mindre forstyrrelser. Deltaker B1 sier det på denne måten: «Personalet i barnehagen skal støtte barnet til å være i samspill med andre barn og til å uttrykke sine følelser og behov». Mens deltaker B4 sier at de deler barnegruppen inn i smågrupper. «Smågrupper tenker jeg er viktig i forhold til det». Vi skal ruste barnet til å være i samspill med andre og være et menneske som kan være sammen med andre og justere seg etter andre, samtidig som at de skal få lov til å uttrykke sine følelser og behov». Deltakerne fremhever hvor viktig det er at personalet forstår barnets uttrykk og behov for å kunne trøste de og hjelpe de å sette ord på følelsene sine. Videre forteller deltaker B4 at ettåringer ofte er veldig kroppslige i dette uttrykket, enten det er en dytt eller et bitt: «Vi må veilede de til å bekrefte følelsene, at du vil ikke at.. og heller vise og sette ord på det». Deltaker B2 sier det på denne måten: Ettåringer uttrykker seg med å være kroppslige og gjennom blikket. Deltaker B3 forteller at alle barn har forskjellige utgangspunkt og ettåringer krever ulik tilnærming. Videre forteller deltakeren at noen barn kanskje er stille og observerende, mens andre kommer løpende

bort til deg og skal sitte på fange og tulle. «Men det er viktig er at vi møter alle barn med like mye kjærlighet og den tilnærmingen vi ser barnet trenger».

4.2.1 Rammer og rutiner

Deltaker B2 forteller at tydelige rammer og gode rutiner er med på å styrke barnas utvikling med tanke på regulerer følelsene. Deltakeren peker her på at rammer og rutiner er viktig for små barn. Deltaker B5 sier det på denne måten: «Vi merker at hvis det skjer noe som gjør at vi går utenfor rutinene blir barna ganske forvirret og utrygge». Videre i intervjuet forteller deltakeren at de derfor holder fast på rutinene det første halve året, for faste rutiner er trygghet for de yngste barna.

4.2.3 Regulering av følelser

Videre forteller deltaker B1 at det er viktig å møte ettåringer på følelsen og speile følelsene til barnet. «Vi må være med hjelpe barna med å regulere følelsene sine». Deltakeren peker her på at barnehagepersonalet må kjenne barnet slik at de kan lese barnets kroppsspråk for å kunne hjelpe og regulerer barnets følelser. Deltaker B2 forteller at det er viktig å «tune in» til barnet ved å speile barnets følelser for å kunne hjelpe de med å regulere følelsene. Videre i intervjuet forteller deltakeren at man starter med å bekrefte barnet med å lage samme lyder som barnet og viser med dette at du forstår. Etterpå setter du ord på følelsene til barnet. «Og så må du jo prøve å treffe sant, du må ikke si jeg ser at du er lei deg. Jeg oppfatter, jeg tror kanskje du er lei deg, stemmer det?» Med dette påpeker deltakeren at de voksne i barnehagen ikke skal påta barnet følelser, men du skal la barnet få muligheten til å uttrykke den selv.

4.2.4 Overganger

Videre forteller deltaker B1 om viktighet av at foreldrene sier hade til barnet, selv om barnet ikke kan uttrykke seg verbalt. Men barnet forstår og det er viktig at denne overgangen blir tydelig for de, så de ikke føler seg forlatt. Videre forteller deltaker B2 at vi vet at omveltningen er stor og at alt er nytt for barnet når det starter i barnehagen. Det er mye inntrykk og følelsene blir forsterket, spesielt når vi kommer til overgangen der mor og far skal gå. Deltaker B2 sier det slik: «Det er jo en stressfaktor for barnet, så det er veldig viktig at vi møter barnet på en best mulig måte for en tydelig overgang». Deltakeren peker her på at de voksne i barnehagen må møte barnet på følelsen og sikre en tydelig overgang for barnets beste. Dette samspillet mellom ansatte og små barn gir betydning for relasjonskvalitet.

4.3 Betydningen av en trygg relasjon

På linje med trygghet, foreldresamarbeid og å bli møtte på følelsene var betydningen av en trygg relasjon noe det ble lagt stor vekt på av alle de fem barnehagelærerne gjennom intervjuene. Barnehagelærerne forteller gjennom intervjuene at det er viktig at det raskt etableres gode relasjoner mellom barna og de ansatte. Barna trenger minst en sekundær tilknytningsrelasjon i barnehagen og alle de fem barnehagene bruker primærkontakter den første tiden. Deltaker B3 forteller at de nye barna som begynner i barnehagen, får en primærkontakt som har hovedansvar for relasjonen med barnet. Videre i intervjuet forteller deltakeren at primærkontakten skal være til stede i hele tilvenningsperioden og ta ansvar for å etablere en nær relasjon med barnet. Deltaker B2 sier det på denne måten: «Vi skal sikre at alle barn blir sett og at alle får en god relasjon til en voksen som de blir ekstra knyttet til». Videre i intervjuet forteller deltakeren at barnet trenger å vite at de har en voksen som de er trygg på og som de alltid kan gå til. Deltaker B5 forteller også om ulempen med primærkontakt og hvor sårbare ettåringer er den første tiden hvis barnets primærkontakt plutselig blir syk. Videre i intervjuet forteller deltakeren at det er en ganske stor utfordring og at de hadde et tilfelle i høst, hvor barn og foreldre ble kjent med sin primærkontakt, og etter en uke så forsvant primærkontakten ut i sykemelding. Videre i intervjuet forteller deltakeren at da ser du så sårbare både barn og foreldre er, spesielt barna. Deltakeren vurderer det slik at dette barnet ble utrygt hele høsten på grunn dette bruddet. «Så vi prøver å planlegge så godt vi kan i forhold til hvem som egner seg som primærkontakt i forkant av tilvenning».

Deltaker B5 hever frem noen av egenskapene primærkontakten bør ha på denne måten: «Barnet skal alltid vite hvor de har deg, at du ikke plutselig forsvinner». Deltakeren påpeker her at den voksne må være til stedet på gulvet og være til stede hele tiden slik at barnet ikke føler seg forlatt til seg selv. Deltaker B1 forteller det på denne måten: «Vi skal hele tiden være på gulvet, slik at barnet vet hvor de har oss og kan oppsøke oss som en trygg base når de trenger det». Med dette påpeker deltakeren at de jobber ut ifra COS og at de voksne alltid skal være synlig og tilgjengelig for barnet. Deltaker B3 forteller: «Det viktigste vi som ansatte på småbarnsavdeling gjør, er å være til stede og bli en trygg voksen for barnet ved å være en trygg base for dem. Vi må vise barnet tillit, omsorg og være sensitive i møtet med barnet». Deltakeren peker her på at når den voksne er tilstede på gulvet som en trygg base for barnet, vil barnet føle seg tryggere. Deltaker B4 forteller om viktigheten og betydningen av en trygg relasjon hvor den voksne viser interesse for barnet og viser at den vil være sammen med barnet og foreldrene. Deltaker B4 sier det slik: «Vi som personalet må vise at vi er interessert i barnet, at vi vil være sammen med barnet og foreldrene. Og at vi er interessert i å høre om all den kunnskapen foreldrene har om sitt barn».

Deltaker B2 forteller at de alltid bemanner opp når det kommer nye barn på tilvenning og det er dette som gir grunnlaget for at vi kan møte barnet på best mulig måte. Deltaker B5 forteller at de fleste ettåringer ikke kan gå når de begynner i barnehagen. Og det krever mye personell når du må bære på barna: «Men bemanningen er som den er i barnehagen». Deltaker B5 peker her på at de ikke bemanner opp under tilvenningen som barnehagen til deltaker B2 gjør. Videre i intervjuet forteller deltaker B2 at det er viktig at de voksne ser hvert enkelt barn og at man hele tiden tenker barnets beste. Barna skal alltid være med i avgjørelsen, og barna skal alltid være først. Vi vil ikke alltid få den beste relasjonen med alle barna, selv om man prøver. Det handler mye om hvilket barn og hva barnet selv ønsker, og det må man respektere. «Men man skal jo uansett, uavhengig av det sørge for at vi ser hvert enkelt barn». Videre vil jeg presentere hovedkonklusjon av studiens funn.

4.4 Hovedkonklusjon funn

Barnehagelærerne uttrykker at trygghet er et grunnleggende behov for både barn og foreldre den første tiden i barnehagen. Videre nevner barnehagelærerne at trygghet er helt sentralt for at ettåringer skal ha det bra. Videre sier de at for å skape trygghet kreves det et godt samarbeid med foreldrene og de legger vekt på viktigheten av et godt relasjonsarbeid som går på hvordan barnehagepersonalet møter barn og foreldre den første tiden i barnehagen. De voksne i barnehagen må være stabile og tilstedeværende og barnet blir tildelt en primærkontakt under tilvenning. Barnehagelærerne sier at barnet må få styre tempoet og de tar utgangspunkt i tilvenningsmodell Jåttå. Videre peker barnehagelærerne på at barn og foreldre må bli møtt på følelsene. Barnehagelærerne sier at det er viktig at personalet må forstå barnets uttrykk og behov, hjelpe barna med å regulere følelsene sine, tilrettelegge for tydelige rammer og rutiner, dele barnegruppen, sikre en tydelig overgang og tilrettelegge for et godt samspill med barn og voksne. De sier også at ettåringer er ofte veldig kroppslige i sitt uttrykk. Videre peker barnehagelærerne på betydningen av en trygg relasjon for ettåringer. Barnehagelærerne sier at en god relasjon mellom barn og voksen er viktig. Derfor får barnet en primærkontakt for å kunne knytte en trygg relasjon til en voksen. Videre sier de at barnet alltid skal vite hvor det har deg og viktigheten av å være en trygg voksen som også er en trygg base for barnet. Ved at de voksne viser interesse for barnet og foreldrene, ser hvert enkelt barn og bemanner opp med nok voksne i tilvenningsperioden mener barnehagelærerne er viktig for ettåringer den første tiden i barnehagen. Videre vil jeg presentere oppgavens drøfting, hvor jeg undersøker studies fenomen fra flere perspektiver, og stiller spørsmål til det som blir redegjort for og vurderer ulike tolkninger ved studien.

5.0 DRØFTING

I dette kapitlet vil jeg drøfte studiens problemstilling: *Hvordan legger barnehagelærere til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen?*

Problemstillingen vil bli drøftet i lys av aktuell teori, tidligere forskning, lover og rammer på feltet, samt studiens intervjudata. Drøftingens oppbygning tar utgangspunkt i de tre kategoriene: *Trygge foreldre-trygge barn, møtt på følelsene og betydningen av en trygg relasjon*. Studiens tre kategorier vil drøftes opp mot studiens teoretiske rammeverk.

Kategorien *trygge foreldre- trygge barn* har jeg valgt å knytte opp mot relevant teori om et utviklingsøkologisk perspektiv på tilvenning, hvor jeg legger Bronfenbrenners utviklingsøkologiske modell til grunn for både forståelsen av betydningen av foreldresamarbeid og for en god tilvenning. Kategorien *møtt på følelsene* har jeg valgt å knytte opp mot relevant teori om utviklingsfremmende samspill som består av to hovedkomponenter med fokus på de sårbare barna. Den ene komponenten omhandler relasjonskvaliteten mens den andre omhandler stimulering og læring. Kategorien *betydningen av en trygg relasjon* har jeg valgt å knytte opp mot tilknytningsteorien og Trygghetssirkelen- Circle of Security i drøftingen.

5.1 Trygge foreldre-trygge barn

Trygghet gikk igjen som øverste prioritet når det gjaldt hva barnehagelærerne vurderte som viktig og vektla den første tiden i barnehagen for de yngste barna. Store deler av temaene barnehagelærerne snakket om når det gjelder de yngste barna sin første tid i barnehagen handlet om at barnets trygghet kommer foran alt.

Barnehagelærerne fremhever at de vektlegger trygghet hos barn og foreldre, ved å tilrettelegge for et rolig miljø på avdelingen, sette av god tid og gi foreldre informasjon om tilvenningen i forkant av oppstarten. Det barnehagelærerne sier i forhold til at de setter av tid og ro samsvarer med det Brandtzæg et al (2016) fremhever i forhold til at det er trygghetsskapende om tilvenningen i barnehagen er organisert slik at barnet får tid og ro til å knytte seg til spesielt en voksen helt i starten. Jeg tolker at barnehagelærerne organiserer tilvenningen på en slik måte at de legger til rette for at de yngste barna skal få tid og ro til å etablere en trygg tilknytning til en voksen. På en annen side sier Drugli et al (2021) noe i sin teori om hvorfor trygghet er viktig for de yngste barna, i lys av at de yngste barna må være trygge for at de skal ha det bra og derfor er trygghet en forutsetning for små barns trivsel, utvikling og læring. Dersom dette er tilfelle, vil det se ut til at barnehagelærerne er bevisste på hva som må til for å kunne skape en trygg tilknytning til et barn ved å organisere

tryggheten. Brandtzæg et al (2016) fremhever i sin teori at tilknytning og trygghet er spesielt viktig for de yngste barna. Der hun fremhever at de yngste barna er avhengig av å bli møtt og forstått av en voksen som barnet har en trygg tilknytning til.

Barnehagelærerne nevnte og at de vektlegger å gi foreldre informasjon om tilvenningen i forkant av oppstarten. Dette kan sees i sammenheng med det Drugli et al (2021) fremhever i sin teori om tilvenning og foreldresamarbeid. Der hun fremhever at når barnet har blitt tildelt barnehageplass, trenger alle foreldre å få konkret og god informasjon fra barnehagen om en rekke forhold, slik at foreldrene kan bli trygg på at barnehagen vil ta godt vare på barnet deres, og at de vet hva som forventes av dem fremover (Drugli, et al., 2021, s. 84). Når barnet kommer til barnehagen for første gang, er det foreldrene som representerer barnets trygghet og ut ifra det barnehagelærerne sier tolker jeg at det først og fremst er viktig at foreldrene får informasjon fra barnehagen i forkant av oppstarten, for å trygges på at det lille barnet deres skal bli godt ivaretatt. Jeg tolker at barnehagelærerne er bevisste rundt viktigheten av å legge til rette for å skape en trygg tilknytning til både barnet og foreldrene den første tiden i barnehagen. Barnehaglærerne virker å legge til rette for en trygg tilknytning hos de yngste barna gjennom et rolig miljø på avdelingen, de setter av god tid og gi foreldre informasjon om tilvenningen i forkant av oppstarten.

Videre fremhever barnehagelærerne viktigheten av at barnehagepersonalet samarbeider med foreldrene på en god måte som fører til at barnehagepersonalet også kan representere trygghet for barnet. Samarbeidet mellom barnehagen og barnets foreldre er helt sentralt for at alle små barn skal ha det bra i barnehagen, noe som blir og understreket i rammeplanen (2017). Jeg tolker det barnehagelærerne sier i forhold til at en god overgang fra hjem til barnehage er viktig for barnets trygghet. Foreldrene representerer barnets trygghet når det starter i barnehagen og barnehagelærerne signaliserer at et godt foreldresamarbeid er viktig, for at foreldrene kan overføre barnets trygghet til barnehagen. Eksempel på dette er, for at barnet mitt skal oppleve trygghet, så er dette og dette viktig. Dette kan sees i lys av det Drugli et al (2021) fremhever i sin teori om at foreldrene har den beste informasjonen om sitt barn og betyr derfor mest for barnets utvikling, også i barnehagen. Derfor trenger foreldrene informasjon om hvor viktig deres engasjement er, for at barnet deres skal klare å slå seg til ro og fungere godt i barnehagen. Den engelske EPPSE-studien viser at barnehager med fremragende kvalitet blant annet samarbeider bedre med foreldre, enn det andre barnehager gjør (Drugli et al, 2021). I lys av det tidligere forskning sier, ser det ut til at barnehager av god kvalitet vektlegger et godt foreldresamarbeid, noe som jeg tenker er viktig for at de yngste barna skal bli trygg i barnehagen. Dette tenker jeg samsvarer med det barnehagelærerne sier i forhold til at de legger til rette for trygghet og et godt foreldresamarbeid for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen.

Barnehagelærerne fremhever at et godt foreldresamarbeid er viktig for at barna skal bli trygge og på bakgrunn av det gjennomføres det en startsamtale med barnets foreldre i forkant av oppstarten. I lys av Brandtzæg et al (2016) gir startsamtale barnehagen og foreldrene en anledning til å utveksle viktig informasjon for å kunne bli kjent med barnet. Når en blir bedre kjent med foreldrene og hjemmemiljøet vil det bli lettere for barnehagepersonalet å møte barnets behov og hjelpe til med å skape sammenheng mellom livet hjemme og i barnehagen. I lys av det barnehagelærerne sier tolker jeg at de er opptatt av et godt foreldresamarbeid for at barnet skal kunne klare å etablere en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Dette henger godt sammen med det som er framhevet i rammeplanen (2017, s. 23), der det står at barnehagen skal i samarbeid med barnets hjem, altså foreldrene, legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Dette kan også sees i en større sammenheng med det Bronfenbrenner (1979) fremhever i sin utviklingsøkologiske modell om at god kvalitet på samarbeid mellom hjem og barnehage vil bidra til å skape en helhet og sammenheng i barnets liv, og at barnet finner seg godt til rette i barnehagen. Videre i teorien ligger det at en god overgang mellom hjem og barnehage er viktig, og Bronfenbrenner har valgt å kalle denne overgangen og samarbeidet for et mesosystem. Denne overgangen skal være av stor betydning for hvordan barnet har det, både hjemme og i barnehagen. Videre sier teorien til Bronfenbrenner (1979) at jo sterkere forbindelser det er mellom barnets hjem og barnehage, desto bedre er det for barnet. Dersom dette er tilfelle kan et godt foreldresamarbeid og miljøet rundt barnet være avgjørende for barnets mulighet til å kunne føle trygghet og knytte seg til en i voksen i barnehagen den første tiden. Jeg tenker at barnehagelærerne legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen med at barnehagelærerne gjennomfører en startsamtale i forkant av oppstarten med barnets foreldre for å få informasjon om barnet for kunne legge til rette for at barnet skal få skape en trygg tilknytning i løpet av den første tiden i barnehagen.

Barnehagelærerne fremhever i studien at de syntes relasjonsarbeid er viktig for tryggheten til både barn og foreldre, og dette vises gjennom hvordan personalet møter nye barn og foreldre. Videre nevner de at jo fortere foreldrene blir trygge på personalet, ved å se hvordan de møter barnet og trøster, har noe å si for foreldrene sin tillit og trygghet til barnehagen. Dette kan sees i sammenheng med det Drugli et al (2021) fremhever i sin teori at barnehageansatte som viser at de er interessert i både barnet og foreldrene, vil få en god tilnærming til all den kunnskapen foreldrene har om sitt barn. Der hun fremhever at barnehageansatte må gjøre seg attraktiv for det nye barnet, slik at barnet får lyst til å bli kjent med den voksne. Her tolker jeg at barnehagelærerne fremhever at trygghet er grunnmuren i barnehagens relasjonsarbeid. En annen mulig forklaring kan være, for de yngste barna er det foreldrene som representerer barnets trygghet, dersom det er tilfelle er et godt

foreldresamarbeid avgjørende for barnets trygghet den første tiden i barnehagen. Dette kan sees i sammenheng med det Bronfenbrenners (1979) fremhever i sin utviklingsøkologiske modell at jo mer involvert foreldrene er sammen med barnet i den nye settingen og sammen med barnets kontaktperson, desto flere positive effekter vil tre-person-systemet få. Et tre-person-systemet består av barn, forelder og kontaktperson. Dersom foreldrene inntar en observerende rolle når barnet skal bli kjent i sitt nye mikrosystem som er barnehagen, vil de positive effektene for barnet bli mindre. Teorien til Drugli et al (2021) sier at det er viktig at barnehagen legger til rette for at foreldrene kan bidra og være aktive deltakere under tilvenningsperioden. Det er og viktig at foreldrene er positive til barnehagen, for eksempel når de snakker om barnehagen hjemme. Jeg tolker at barnehagelærerne i studien signaliserer at relasjonsarbeid er viktig for barnets trygghet og at det handler om en trygghet som gjenspeiler en foreldre-barn relasjon, hvor de er trygt tilknyttet hverandre og at barnet kjenner seg trygt sammen med foreldrene.

Gjennom intervjuene snakket de om hvordan utrygghet fra foreldrene kan smitte over på barnet og at noen foreldre dessverre har en utrygg tilknytning til barnet sitt. Noen foreldre er ærlig på dette i forkant av oppstarten og informerer om det på startsamtalet. Bowlby (2007) sier i sin teori at barn som er trygt tilknyttet foreldre sine, har bedre muligheter for å bli trygt tilknyttet andre omsorgspersoner som barnehagepersonell. Drugli et al (2021) hever frem at når barn starter i barnehagen vil barnet ha med seg ulike erfaringer fra samspillet med foreldrene og at de barna som ikke har fått sensitiv omsorg og god støtte til regulering av følelser i samspill med foreldrene, vil i enda større grad enn andre barn ha behov for hjelp i barnehagen til en trygg tilknytning (Drugli, 2021, s. 29). Dette inngår i teorien til Bronfenbrenner om at miljøet rundt barnet spillet inn på barnets overgang mellom mikrosystemet og det i dette tilfellet blir en viktig overgang på tilvenningen for sårbare barn. Og at de tilfellene hvor foreldrene ikke byr på mye informasjon om sitt barn på grunn av ulike grunner, må kontaktpersonen være ekstra «pålogget» og gjøre seg attraktiv for barnet og dette kan sees i sammenheng med det Drugli (2021) hever frem om at det kun er voksne som barnet er trygt på, som vil være i stand til å regulere vanskelige følelser som gjennom trøst (Drugli, 2021, s. 31). Jeg tolker at barnehagelærerne legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen ved at de vektlegger relasjonsarbeid, som er viktig for tryggheten til barn og foreldre, noe som vises gjennom hvordan personalet møter nye barn og foreldre den første tiden i barnehagen.

Barnehagelærerne fremhever at de yngste barna må få tid til å bli kjent med minst en ansatt i barnehagen, før de skal være der uten foreldrene. I lys av teorien til Brandtzæg et al (2016) er det først og fremst en stor overgang for ettåringer å begynne i barnehagen, hvor de blir overlatt til ukjente voksne gjennom mange timer hver dag. Derfor er det viktig at barnet får tid til å knytte seg til

minst en voksen i barnehagen, for uten tilknytning og trygghet vil ikke de yngste barna få ro til å utforske og lære mens de er i barnehagen (Brandtzæg et al, 2016).

Jeg tolker her at barnehagelærerne tenker at det er viktig at de yngste barna får tid til å bli godt kjent med en barnehageansatt, mens foreldrene er i barnehagen sammen med barnet. Dette tror jeg kan være med på å gi barna en trygg tilknytning noe som kan være viktig for blant annet barnets utforskning og utvikling i barnehagen (Brandtzæg et al, 2016). Jeg tolker at barnehagelærerne legger til rette med å sette av god tid for at de yngste barna skal få kunne skape en trygg tilknytning til en barnehageansatt den første tiden i barnehagen mens foreldrene enda er tilstede.

5.2 Møtt på følelsene

Barnehagelærerne fremhever i studien at de syntes det er viktig at personalet forstår barnets uttrykk og behov. Videre nevner de at ettåringer er veldig kroppslige i sitt uttrykk og at barn krever ulik tilnærming. Barnehagelærerne virker å mene at for at personalet skal forstå barnets uttrykk og behov, krever det at de må kunne lese ettåringene sitt kroppsspråk. I lys av Brandtzæg et al (2016) fremhever hun at for å hjelpe de yngste barna til å føle seg trygg, må de voksne forstå hva barna føler og trenger. Videre sier hun at de yngste barna trenger å bli forstått innenifra og trygghet oppstår når de yngste barna føler seg forstått og tatt på alvor, der de voksne hjelper med å håndtere barnas følelser. Dette inngår i teorien til Fallmyr (2018) hvor følelseskompetanse blant annet fremmer psykisk helse og er en forutsetning for å mestre rollen som en trygg tilknytnings- og omsorgsperson. Videre sier han at følelseskompetanse er grunnlaget for følelshåndtering og det går ut på å forstå hvilke behov egne og andres følelser signaliserer, og at du har evnen til å reagere hensiktsmessig på å bruke følelser, slik at det oppstår sunne reaksjoner som fremmer tilpasning (Fallmyr, 2018, s. 49). Her tolker jeg at barnehagelærerne signaliserer viktigheten av at personalet forstår barnas uttrykk og behov, gjennom å forstå kroppsspråket til de yngste barna. Barnehagelærerne signaliserer og at de har kompetanse om følelser og at små barn trenger voksne som hjelper dem med å håndtere gode og vanskelig følelser. Dersom det er tilfelle legger barnehagelærerne til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden.

Barnehagelærerne nevner videre at ettåringer trenger hjelp av nære omsorgspersoner til å regulere følelsene sine, og de fremhever viktigheten av at den voksne evner å tune inn til barnet ved å speile barnets følelser. Barnehagelærerne forklare at de tuner seg inn og speiler barnets følelser ved å bruke samme lyder som barnet, deretter går de over til å bekrefte følelsen til barnet ved å sette ord på hva barnet føler. Dette kan sees i lys av det Fallmyr (2018) fremhever om at en god følelsesforståelse er nettopp det å kunne legge merke til egne og andres følelssignaler, men og å

kunne differensiere mellom ulike følelser og ikke minst tolerere følelsessignaler slik at de kommer til uttrykk og berører både deg og den andre. Han peker og på at de voksne må ha et ordforråd og rette begreper som beskriver følelser og skjønne hvilke behov følelser formidler (Fallmyr, 2018). På en annen side kan det sees i en enda større sammenheng, med det Brandtzæg et al (2016) fremhever om hvor viktig det er at barnet får utvikle evnen til å kunne regulere egne følelser. Med å regulere egne følelser, mener de hvordan vi greier å håndtere følelsene inni oss uten at de blir for store. Små barn har i liten grad utviklet denne evnen, og det skal derfor lite til før det blusser opp inni dem, og de trenger derfor hjelp fra sine nærmeste omsorgspersoner til å regulere følelsen ned. For de yngste barna er det særlig viktig at de får denne hjelpen fra noen de er knyttet til, det vil si at tilknytningspersonene er de eneste som kan hjelpe barn med å trøste og lære barnet å håndtere følelsene. Fra Brandtzæg et al (2016) sin synsvinkel er det at små barn lærer om egne grunnleggende for psykisk helse og vennskap gjennom livet.

Barnehagelærerne signaliserer at de har kunnskap om hvor viktig det er for de yngste barna at de blir møtt av voksne i barnehagen som har god følelseforståelse, hvor de voksne evner å møte hvert enkelt barn på både positive og negative følelser. Det er selvfølgelig vanskelig å se ut ifra datamaterialet om barnehagelærerne faktisk klarer dette, men jeg tolker at de viser god kunnskap om viktigheten av at de yngste barna trenger å være trygt tilknyttet sine nære omsorgspersoner den første tiden i barnehagen, for å nettopp kunne få denne viktige hjelpen til å sette ord på og regulere følelsene sine. Drugli et al (2021) sier i sin teori, for de yngste barna er relasjonskvalitet avgjørende for at de skal ha det bra i barnehagen. Videre sier hun at for å fremme gode relasjoner er det sentralt at de ansatte utviser høy grad av sensitivitet i samspeillet med barna (Drugli, 2021, s. 42).

Barnehagelærerne sier derfor med det de sier at de synes det er viktig at personalet forstår barnets uttrykk og behov for at barna skal kunne bli trygge i barnehagen. Jeg tolker at barnehagelærerne er sensitive voksne i møte med de yngste barna, de prøver å fange opp barnets uttrykk og behov for å kunne hjelpe de med å regulere følelsene sine. Dersom det er tilfelle legger barnehagelærerne til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen.

Barnehagelærerne fremhever at tydelige rammer og gode rutiner er med på å styrke barnas trygghet og utvikling med tanke på å regulere følelsene og at det merkes på barnet hvis det skjer noe som gjør at de går utenfor rutinene, da blir barnet forvirret og utrygg med en gang ifølge barnehagelærerne. Jeg tolker det som at barnehagelærerne har kunnskap om viktigheten av å tilrettelegge og organisere avdelingen ut ifra de yngste barnas tilknytningsbehov. Dette kan sees i sammenheng med det Brandtzæg et al (2016) fremhever i forhold til at kunnskap og forståelse for barns grunnleggende behov hjelper lite hvis ikke barnehagen tilrettelegger og organiserer på gode måter som gjør at de ansatte får brukt kunnskapen sin. Dette kan også sees i lys av det som bli

framhevet i rammeplanen for barnehagen, der står det at barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn (Rammeplanen, 2017, s. 23). Jeg tolker at barnehagelærerne legger til rette for tydelige rammer og gode rutiner for å styrke de yngste barnas trygghet og utvikling. Dersom det er tilfelle legger barnehagelærerne til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen.

Barnehagelærer belyser også hva som skjer om de ikke tilrettelegger og organiserer avdelingen, ut ifra de yngste barnas tilknytningsbehov den første tiden i barnehagen, da blir barna utrygge. I lys av Drugli et al (2021) utvikles en utrygg tilknytning når omsorgspersonen enten ikke er sensitiv, følelsesmessig tilgjengelig for barnet eller uforutsigbar i den forstand at barnet noen ganger blir møtt på gode måter, mens andre ganger ikke. På en annen side viser forskning at de yngste barna har høyere stressnivå den første tiden i barnehagen (kilde). I lys av Brandtzæg (2016) er stressreaksjoner kroppen sin måte å håndtere utfordrende situasjoner på og dermed ikke farlig i seg selv. Utløsning av stresshormoner er viktig for å tåle belastninger. På en annen side sier Drugli et al (2021) at små barn er ikke i stand til å kunne regulere stressnivået sitt på egen hånd og de trenger hjelp fra sensitive voksne med dette.

Barnehagelærerne fremhever viktigheten av en tydelig overgang når foreldrene er ferdig med å være på tilvenning sammen med barnet, hvor de påpeker viktigheten av at foreldrene sier hade til barnet sitt, selv om barnet er liten og ikke kan utrykke seg verbalt enda. Videre sier de at det er mye inntrykk og følelsene blir forsterket når overgangen der mor og far skal gå fra barnet sitt for første gang kommer. Det kan være en stor overgang for de yngste barna å skulle gå fra å være i barnehagen sammen med foreldrene, til at de nå for første gang skal være i barnehagen aleine gjennom mange timer hver dag. I lys av Brandtzæg (2016) kan de yngste barna ikke sette tilknytningen på vent fra de blir levert om morgningen og hentet av foreldrene mange timer seinere og er derfor svært sårbare på hva trygghet angår. Ettåringer trenger derfor å få tid til å lage en sekundær tilknytning til minst en voksen før barnet skal være i barnehagen uten foreldrene. Videre peker hun på at når mamma og pappa har gått ut av barnehagen, vil de yngste barna lett kjenne seg urolige. Det som best kan hjelpe barnet på uroen og savnet er den sekundære tilknytningspersonen. Uten eventuelt en sekundærtilknytningsperson vil barnet føle seg forlatt, stresset og urolig uten en trygg tilknytningsperson tilgjengelig. Det kan også sees i sammenheng med det Drugli et al (2021) fremhever om at overganger kan aktivere ulike følelser hos barnet, både positive som spenning og glede og negative som engstelse, frykt og frustrasjon (Drugli, 2021, s. 19).

Barnehagelærerne virker å være bevisste på hvor mye inntrykk det er for de yngste barna den første tiden i barnehagen og at følelsene blir forsterket når mor og far skal gå fra barnet sitt for første gang. Dette kan sees i lys av det Fallmyr (2018) sier i forhold til at følelser består av komplekse prosesser i en form for kommunikasjon, og følelser ligger bak handlinger og atferd. Ofte havner atferden i søkelyset, og da må vi kunne se og bekrefte den underliggende følelsen for å forandre en type atferd. Følelser er et språk som må avkodes og forstås og det kan deles inn i følelseskompetanse og følelseskunnskap, begge er like nødvendig ifølge Fallmyr (2018). Videre sier han at det krever kunnskap om de følelsene som er i omløp, og evne til å håndtere dem. Jeg tolker at barnehagelærerne legger til rette for at de yngste barna har fått god tid til å skape en trygg tilknytning til minst en voksen, før denne tøffe overgangen kommer hvor barn og foreldre må si hade for første gang.

Videre synes barnehagelærerne det er viktig å sette ord på følelsene til barnet i denne overgangen, for å opprettholde en trygg tilknytning til barnet den første tiden. De peker også på at selv om barnet ikke kan uttrykke sine egne følelser verbalt, trenger de hjelp fra voksne til å sette ord på det som skjer for å trygges i situasjonen. Dette kan sees i sammenheng med studiens problemstilling i forhold til hvordan barnehagelærerne legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Nettopp ved å legge til rette for å møte barnet på følelsen slik at barnet får hjelp til å håndtere både gode og vanskelige følelser.

5.3 Betydningen av en trygg relasjon

Resultater fra analysen viser at barnehagelærerne vektlegger gode relasjoner til barna. De var også tydelig på viktigheten av at det raskt etableres en god relasjon mellom barnet og de barnehageansatte den første tiden. Barnehagelærerne sier at de legger til rette for en god relasjon ved å bruke primærkontakt, for å sikre at de yngste barna får minst en sekundær tilknytningsrelasjon i barnehagen. Videre fremhever barnehagelærerne at alle barn blir tildelt en primærkontakt ved oppstart, som har ansvar for å knytte en god relasjon til barnet og opparbeide tillit hos foreldrene den første tiden i barnehagen. Dette gjøres for å sikre at alle barn og foreldre blir sett, fremme barnets trivsel og at barnet får tid til å knytte seg til en barnehageansatt, som blir den viktigste omsorgspersonen for barnet den første tiden. I lys av det barnehagelærerne sier med primærkontakt, kan det peke på at barnehagelærerne er bevisste på små barns behov av en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Dette samsvarer med det vi finner i teorien til Drugli et al (2021) om at en av de viktigste prosessene som må skje når de yngste barna starter i barnehagen, er at det raskt etableres gode relasjoner mellom barna og de barnehageansatte hvor barna trenger minst en sekundær tilknytningsrelasjon i barnehagen (Drugli et al., 2021, s. 69). Det kan også sees i

sammenheng med det Brandtzæg et al (2016) fremhever at opplevelsen av en kjent og nær voksen som passer på, er viktigere enn noe annet de første årene i et barns liv.

En av de fem barnehagelærerne fremhevet likevel ulempen med å bruke primærkontakt, for eksempel når det kommer til at primærkontakten plutselig blir syk. Dette erfarte barnehagelæreren nylig, hvor det ente med at det lille barnet var utrygt i flere måneder i etterkant av oppstarten på grunn av at primærkontakten ble borte. På den ene siden er tanken bak primærkontakt viktig med tanke på en trygg tilknytning, men på den andre siden kan det også føre til at barnet blir ekstra sårbart om primærkontakten plutselig ikke er der lengre. I forlengelsen av det denne barnehagelæreren sier lurer jeg derfor på om det er til barnets beste er å bare knytte seg til en kontaktperson i tilvenningsperioden, eller om det skulle både vært en primærkontakt og en sekundærkontakt. Dersom det hadde vært tilfelle, kunne to i personalet jobbet med å bli kjent med barnet mens foreldrene fortsatt er tilstede. Dette harmonerer i tilfelle godt med det Bowlby (2007) hevder, at de yngste barna alltid trenger å ha sin primære, som oftest en av foreldrene eller en sekundær tilknytningsperson tilgjengelig å kunne ha det bra.

Barnehagelærerne fremhever at de prøver å finne ut hvem i personalet som egner seg best til å være primærkontakt under tilvenningsperioden. Dette fordi de dessverre har opplevd at ikke alle i personalgruppen er like gode på tilknytning og relasjonsarbeid med barn og foreldre. En av barnehagelærerne fremhever for eksempel at to i personalgruppen er helt rå på tilvenning, så de blir alltid satt opp som primærkontakt for nye barn. I lys av det, kan det se ut til at barnehagelærer vurderer hvem i personalgruppen som egner seg best til å være primærkontakt i forkant av tilvenningsperioden. Barnehagelærerne virket således å jobbe ut fra det Drugli et al (2021) fremhever, at det å være kontaktperson innebærer å komme tett på barn og foreldre og at en bevissthet rundt egen rolle i samspillet er helt nødvendig (Drugli, 2021, s. 71). Forskning på tilknytning mellom ansatt og barn har i midlertidig vist at under 40% av voksen-barn relasjonen er trygge tilknytningsrelasjoner (Ereky-Stevens, Funder, Katschnig, Malmberg & Dalter, 2018) referert i (Drugli, 2021, s. 70). I motsetning til tidligere studier, ser det ut til at barnehagelærerne er bevisste på betydning av en trygg relasjon for de yngste barna og viser dette gjennom å tilrettelegge for at de yngste barna skal få skape en trygg tilknytning til minst en barnehageansatt.

Noen av barnehagelærerne fremhever at de er inspirert og jobber ut ifra tilvenningsmodellen Jåttå i forhold til tilknytnings- og tilvenningsarbeidet i barnehagen, mens noen bruker den norske modellen med tre dagers tilvenning. I teorien til Drugli et al (2021) fremhever hun at i mange år har det vært slik at foreldrene er i barnehagen sammen med barnet i to til tre dager, men stadig flere barnehager har endret på sine tilvenningsrutiner for de yngste barna, og bruker nå minst en uke, altså fem arbeidsdager. Forskning på de yngste barna peker på at de yngste barna trenger lengre tilvenningstid (Ropeid, 2021). I lys av forskning kan det se ut til at tilvenningsmodellen Jåttå kan være

bra for de yngste barna sin første tid i barnehagen. Tilvenningsmodellen Jåttå har besøksdager før oppstart og fem til ti dagers tilvenning med foreldrene til stede (Drugli et al, 2021). Jåttåmodellen er basert på tilknytningsteori og erfaringer fra svenske barnehager og er beskrevet i stortingsmeldingen *Tid for lek og læring- Bedre innhold i barnehagen* (Kunnskapsdepartementet, 2016, s. 37). I denne modellen er for eksempel begrep fra tilknytningsteori, som «ladestasjon» og «utforsking», brukt. Barnehagelærerne har latt seg inspirere av Jåttåmodellen i forhold til blant annet, tidlig og god informasjon til foreldre om barnehagen, et godt foreldresamarbeid, fem dagers tilvenning med foreldrene til stede, tid og gode overganger i form av rutiner.

Videre nevner barnehagelærerne at de yngste barna som begynner i barnehagen trenger gode og tilpassede tilvenningsrutiner, for å skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Jeg tolker dette som at barnehagelærerne er beviste på hva de yngste barna trenger den første tiden i barnehagen og hvordan de skal legge til rette for å skape en trygg tilknytning. Dette kommer blant annet til syne gjennom det de sier i forhold til at de tilpasser tilvenningsrutinene ut ifra barnet, og det at de vurderer det at de yngste barna trenger må føle trygghet for at de skal ha det bra og trives i barnehagen. Dette samsvarer med det som står i Drugli et al (2021), for de yngste barna er relasjonskvalitet avgjørende for at de yngste barna skal ha det bra i barnehagen. De yngste barna trenger nære, omsorgsfulle og stimulerende voksen-barn-relasjoner som er essensen i barnehagekvalitet (Drugli et al., 2021, s. 12). I lys av Bowlby (1982) er små barns behov for en trygg tilknytning, helt sentralt for menneskeartens overlevelse.

Barnehagelærerne peker på at de yngste barna skal alltid vite hvor de har deg, at du ikke plutselig forsvinner. Videre sier barnehagelærerne at det viktigste de gjør under tilvenning er å være til stede og bli en trygg voksen for barnet ved å være en trygg base for dem hele dagen. Teorien sier at det er bare når små barn har en trygg havn i form av en trygg omsorgsperson, som de vet kan trøste og støtte dem ved behov, at de trygt kan hengi seg til utforskning av barnehagens relasjoner og miljø. Derfor er det viktig at de barnehageansatte etablerer en god kontakt med barnet, mens foreldrene er der sammen med barnet, slik at de ansatte kan bli barnas nye havner når foreldrene ikke lenger er der (Drugli, 2021, s. 35). Barnehagelærerne koblet en trygg base/havn til trygghets sirkelen- Circle of Security når de snakket om at de voksne må være på gulvet som en trygg base for at barnet alltid skal vite hvor det har deg. Trygghets sirkelen handler om barnets bevegelse mellom hovedsakelig tilknytning og utforsking og hvordan disse to er gjensidig avhengig av hverandre. For at barnet skal kunne oppdage verden på en trygg og selvstendig måte etterhvert som de blir eldre, trenger barnet en tilknytningsperson som står til rådighet når barnet har behov for følelsesmessig påfyll (Brandtzæg m.fl., 2016, s.18). Barnet veksler stadig mellom utforsking og det trygge utgangspunktet som er tilknytningspersonen. Det som er spesielt viktig med ettåringer er at

de går i mindre sirkler enn større barn og det vil si at de søker seg fortere tilbake til tilknytningsperson for å «fylle koppen» før de er klar for å utforske videre.

Barnehagelærerne virker å være bevisste rundt sin egen rolle og tilstedeværelse for barnet. De prioriterer å sitte på gulvet og være synlig og tilgjengelig for barnet når det trengs. Dette tenker jeg kan skape en trygghet i relasjon mellom barnet og den voksne som kan bidra til å etablere en trygg tilknytning mellom barnet, barnehagen og den voksne den første tiden i barnehagen. Jeg tolker det de har sagt om at den voksne er tilstede på gulvet som en trygg base for barnet opp i mot tilknytningsteorien som hjelper oss med å forstå den viktige rollen en trygg havn har å si for små barn når de opplever utfordringer (Drugli, 2021, s. 35). Jeg tolker at barnehagelærerne legger til rette for at, noe som kan besvare studiens problemstilling i forhold til hvordan barnehagelærere legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Nettopp ved å de hele tiden er bevisste på voksenrollen ved å være tilstede, tilgjengelig og trygge for barnet hele den første tiden i barnehagen.

Barnehagelærerne vektlegger viktigheten av å sørge for å se hvert enkelt barn og hele tiden tenker barnets beste. Drugli et al (2021) fremhever at kvaliteten på samspillet mellom omsorgsperson og barn avgjør om kvaliteten til den voksne blir trygg eller utrygg. Videre forteller hun at det som kjennetegner en trygg tilknytning, er at den trygge tilknytningen vokser frem når barnet erfarer et forutsigbart samspill der omsorgspersonen møter barnet sitt behov og bidrar til å regulere barnets følelser når barnet ikke har det bra, og deler barnets glede av å mestre noe nytt. Videre forteller Drugli et al (2021) at det som kjennetegner en utrygg tilknytning hos barnet blir utviklet når omsorgspersonen enten ikke er sensitiv og følelsesmessig tilgjengelig for barnet eller er uforutsigbar i den forstand at barnet noen ganger blir møtt på gode måte og andre ganger ikke. Jeg tolker at barnehagelærerne legger til rette for et forutsigbart samspill mellom de yngste barna og personalet, der personalet møter hvert barns behov, deler glede og regulerer følelser. Dersom det er tilfelle legger barnehagelærerne til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen.

Barnehagelærerne nevner begreper med basis i trygghets sirkelen og viktigheten av å legge til rette for smågrupper den første tiden i barnehagen. Dette kan forstås i lys av Brandtzæg et al (2016), som fremhever at når du som voksen har ansvar for en liten barnegruppe, blir du mer tilgjengelig for og sensitiv på hvert enkelt barn. Små grupper gir den voksne et større rom for inntoning, bedre muligheter til å forstå barna innenifra og å gi barna det de trenger i form av trøst og glede. Tilgjengelige voksne er den viktigste faktoren for små barns trivsel og trygghet i barnehagen (Brandtzæg et al, 2016). Jeg tenker at dette henger sammen med det barnehagelærerne sier i forhold til at de syntes det er viktig å legge til rette for smågrupper for de yngste barna den første tiden i barnehagen. Barnehagelærerne virker å ha kunnskap om at når de tilrettelegger for smågrupper,

bidrar dette til trivsel og trygghet som igjen bidrar til en trygg tilknytning mellom barn-barn og barn-voksne den første tiden i barnehagen. Jeg synes også at det virker som barnehagelærerne er bevisste på voksenrollen ved at de bruker begreper fra trygghets sirkelen- Circle of Security som blant annet å være en trygg base for barna for å trygge og støtte barnet i utforskning. Det kan sees i sammenheng trygghets sirkelen, der det er fremhevet at små barn er imøtekommende, utforskende og søker voksne for bekreftelse og trøst (Brandtzæg et al, 2016). Trygghets sirkelen handler om vekslingen mellom barnets behov for trygghet og utforskning. For at barnet skal kunne komme til sirkelens øvre del, må barnet ha muligheten til å få fylt følelseskoppen sin av en trygg voksen når tilknytningsbehovet er slått på via nærhet og bekreftelse. For så å kunne utforske videre, også da er barnet støttet og oppmuntret av den voksne. Her tolker jeg at barnehagelærerne gjør dette ved at de legger til rette for smågrupper. Noe som sannsynligvis gir personalet bedre muligheter til å forstå barnet innenfra og samtidig gi de yngste barna det de trenger i form av trøst og glede. Jeg vil si at barnehagelærerne er tilgjengelige voksne for de yngste barnas trivsel og trygghet. Dersom det er tilfelle legger barnehagelærerne til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen.

6.0 KONKLUSJON

Utgangspunktet for oppgaven var hvordan barnehagelærere legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen. Studiens funn indikerer at barnehagelærerne setter trygghet foran alt når ettåringene starter i barnehagen. Alle barnehagelærerne i studien ga uttrykk for at en trygg tilknytning er viktig og avgjørende for blant annet trivsel og utvikling. Studien gir indikasjoner på at det er faktorer barnehagelærerne vurderer fungerer som grunnlag for arbeidet med en trygg tilknytning. Trygghet, omsorg, sensitive voksne, endringsvilje, hjelp til å sette ord på og regulere følelser fremstår som sentralt. Barnehagelærerne virker også å mene at ettåringer trenger at det settes av god tid og tilpassede rammer ut ifra barnets beste for at de kan oppleve trygghet den første tiden i barnehagen.

Funnene indikerer også at barnets trygghet henger sammen med trygghet hos foreldrene. Barnehagelærerne legger derfor vekt på å trygge foreldrene gjennom et godt foreldresamarbeid. De vurderer blant annet et godt foreldresamarbeid å bestå av blant annet informasjon og en startsamtale med barnets foreldre i forkant av barnehagestarten. Videre indikerer funnene at barnehagelærerne legger vekt på at barna skal møte et rolig miljø og en primærkontakt som har ansvar for å skape en trygg relasjon med barnet. Dette anser barnehagelærerne som viktig for at barnet skal kunne skape en trygg tilknytning den første tiden i barnehagen.

I kategorien møtt på følelsene gir studien indikasjon på at barnehagelærerne mener at de yngste barna trenger voksne som er sensitive, som lærer seg å kjenne signaler og kroppsspråk, og som agerer på bitte små hint som barnet sender ut. Barnehagelærerne mener at de yngste barna trenger hjelp fra omsorgsfulle voksne til å regulere både gode og vanskelige følelser. Funnene indikerer også at barnehagelæreren tenker at barna krever ulik tilnærming, tydelige rammer og gode rutiner for at trygghet og utvikling skal styrkes.

I kategorien betydning av en trygg relasjon, viser funnene at barnehagelærerne mener at de yngste barna trenger å bli møtt av sensitive voksne som er gode på relasjoner og som er endringsvillige i samspillet med barnet. Barnehagelærerne gir uttrykk for at de legger til rette med barnets beste i minne, der de ser hvert barns behov. Funnene viser videre at barnehagelærerne legger til rette for at de yngste barna skal bli godt kjent med minst en voksen i form av primærkontakt. Barnehagelærerne vurderer det også som viktig at personalet har kunnskap om å forstå barnet innenfra, og at de viser dette gjennom å legge til rette for smågrupper, slik kan de gi barna det de trenger i form av trøst og glede. Funnene peker på at barnehagelærerne prioriterer at barna skal oppleve trivsel og trygghet i samspill med den voksne, ved at personalet skal være tilstede og vise fysisk og psykisk omsorg for barnet.

Barnehagelærerne viser endringsvilje gjennom å legge til rette og for å se barnets beste i alle situasjoner den første tiden i barnehagen. Ved at de legger til rette for å gi barna trygghet, omsorg og er endringsvillige, tenker jeg at det er gode sjanser for at barnet kan skape en trygg tilknytning.

Arbeidet med masteroppgaven har gitt meg innsikt innenfor mange spennende områder innenfor det spesialpedagogiske feltet. Sentrale tema for oppgaven er blant annet trygghet, tilknytning, samspill, de yngste barna og tilvenning i barnehagen. Dette er temaer som i seg selv kunne dannet utgangspunkt for flere interessante forskningsprosjekt. Det hadde også vært interessant og undersøkt hvordan de yngste barna opplever den første tiden i barnehagen.

Avslutningsvis tenker jeg at barnehagelærerne har en stor og viktig rolle ovenfor de yngste barna. Bronfenbrenner viser til barnehagelærerne som «The significant others». Alle barn trenger en viktig «annen-person». Det er disse voksne som skal gi barn trygghet, identitet og språklig kompetanse (Bø, 2012, s. 176).

6.1 Begrensninger og styrker med oppgaven

Etter å ha forsket på den første tiden i barnehagen for de yngste barna, er det tydelig at jeg kunne ha undersøkt dette sammensatte fenomenet mer. I denne kvalitative undersøkelsen valgte jeg å gå i dybden, noe som betyr få deltagere. Svakheter med studien kan være om jeg burde gått enda mer i dybden enn det jeg har gjort, for eksempel undersøkt fenomenet fra flere synsvinkler. I denne studien var det barnehagelærers synsvinkel som var representert. Det hadde også vært interessant og undersøkt fra foreldrene sitt synspunkt, styrere sitt synspunkt og andre barnehageansatte sitt synspunkt på den første tiden i barnehagen for de yngste barna.

De kvalitative forskningstilnærmelser vektlegger rike beskrivelser, og kan ikke uten videre generaliseres til barnehager generelt. Den kvalitative undersøkelsen som her er gjort, tenker jeg likevel gir en forståelse av betydningen av en trygg tilknytning for de yngste barna den første tiden i barnehagen. Prosjektet har hatt som utgangspunkt å forstå hvordan barnehagelærerne legger til rette for at de yngste barna skal kunne skape en trygg tilknytning. Styrker ved oppgaven er at jeg fikk rike beskrivelser fra de fem barnehagelærerne. Svakheter ved studien kan være at det skulle vært en større spredning i utvalg av barnehager, gjerne innenfor flere kommuner eller en større variasjon i store og små barnehager.

Litteraturliste

Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64#KAPITTEL_4

Bjørkli, E.S. (2021, 02. mars). Flere ettåringer i barnehagen. Hentet fra

<https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/flere-ett-aringer-i-barnehage>

Bowlby, J. (1969). *Attachment*. London: The Hogarth Press and The Institute of Psychoanalysis.

Bowlby, J. (1980). *Loss: Sadness and depression*. London: The Hogarth Press and The Institute of Psychoanalysis.

Bowlby, J. (2010). *En trygg bas: Kliniske tillämpningar av anknytningsteorin* (2.utg.). Stockholm: Natur & Kultur.

Bowlby, R. (2007). Babies and toddlers in non-parental daycare can avoid stress and anxiety if they develop a lasting secondary attachment bond with one carer who is consistently accessible to them. *Attachment & Human Development*, 9(4), 307 – 319. Hentet fra

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14616730701711516>

Brandtzæg, I., Torsteinson, S. & Øiestad, G. (2016). *Se barnet innenfra: Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommunelaget AS.

Broberg, M., Hagström, B., & Broberg, A. (2016). *Tilknytning i barnehagen. Hva betyr trygghet for lek og læring?* Stockholm: Cappelens Damm.

Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development*. London: Harvard University Press.

Bukve, O. (2016). *Forstå, forklare, forandre: Om design av samfunnsvitenskapelige forskningsprosjekt*. Oslo: Universitetsforlaget.

Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode* (2. utg.). Oslo: Universitetsforlaget.

Drugli, M. B. & Lekhal, R. (2018). *Livsmestring og psykisk helse*. Oslo: Cappelen Damm AS.

Drugli, M. B., Lekhal, R. & Buøen, E. S. (2021). *Tilvenning og foreldresamarbeid*. Oslo: Cappelen Damm AS.

Fagereng, K. M. (2015). *Velkommen til barnehagelivet! Oppstart og tilvenning for barn og voksne*. Oslo: Kommuneforlaget.

Fallmyr, Ø. (2018). *Følelshåndtering og relasjonsbygging i skolen: En emosjonsfokuset tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget AS.

Gadamer, H. G. (1989). *Truth and method*. London: Sheed & Ward.

Hart, S., & Schwartz, R. (2016). *Fra interaksjon til relasjon. Tilknytning hos Winnicott, Bowlby, Stern, Schore & Fonagy*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Helland, S. S., Wilhelmsen, T., Alexandersen, N., Brandlistuen, R. E., Schjøllberg, S., & Wang, M. V. (2019). *Skoleferdigheter og psykisk helse hos 8-åringer: Betydningen av pedagogisk praksis i barnehagen og læringsmiljø i skolen*. Hentet fra https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2019/pedagogisk-praksis-i-barnehager-og-skole-med-omslag_02-2019.pdf

Kunnskapsdepartementet. (2019). *Tett på- tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO* (Meld. St. 6 (2019-2020)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/3dacd48f7c94401ebefc91549a5d08cd/no/pdfs/stm201920200006000dddpdfs.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2016). *Tid for lek og læring: Bedre innhold i barnehagen*. (Meld. St. 19 (2015-2016)). Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/cae152ecc6f9450a819ae2a9896d7cf5/no/pdfs/stm201520160019000dddpdfs.pdf>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2018). *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Ropeid, K. (2021, 11. mai). Dei yngste barnehagestartarne treng lengst tilvenningstid. Hentet fra <https://www.utdanningsnytt.no/stress-tilvenning/dei-yngste-barnehagestartarane-treng-lengst-tilvenningstid/284513>

Sandgrind, S. W. (2019, 25. juni). Forsket på samspill: - For små barn er barnehagekvalitet lik gode relasjoner og godt samspill med de ansatte. Hentet fra <https://www.barnehage.no/forskning-kvalitet-samspill/forsket-pa-samspill--for-sma-barn-er-barnehagekvalitet-lik-gode-relasjoner-og-godt-samspill-med-de-ansatte/134888>

Tangen, R. (2012). Tilnæringsmåter og temaer i spesialpedagogikk – en introduksjon. I E. Befring & R. Tangen (Red.), *Spesialpedagogikk* (s. 17-22). Latvia: Cappelen Damm.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4.utg.). Oslo: Gyldendal akademisk.

Utdanningsforskning. (2017, 17. januar). Ny studie: Forhøyet stressnivå hos de yngste norske barnehagebarna. Hentet fra <https://utdanningsforskning.no/artikler/2017/ny-studie-forhoyet-stressniva-hos-de-yngste-norske-barnehagebarna/>

Studiens vedlegg

Vedlegg 1: Informasjonsskriv og samtykkeerklæring

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Den første tiden i barnehagen for de yngste barna”

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt om den første tiden i barnehagen for de yngste barna. I dette skrivet gir jeg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Formålet med prosjektet er å finne god praksis for en trygg og god barnehagestart. En god barnehagestart for alle barn, er den viktigste investeringen vi kan gjøre som samfunn.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskolelektor Lillian Pedersen fra Høgskolen på Vestlandet, Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag er veileder og ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg ønsker å intervjuere pedagoger i stillinger som pedagogisk leder på småbarnsavdeling. Det blir gjennomført kvalitativt forskningsintervju rundt tema «Den første tiden i barnehagen for de yngste barna». Jeg har valgt deltakere som jeg antar har informasjon som kan belyse temaet for min undersøkelse.

Hva innebærer det for deg å delta?

Du er herved invitert til å delta i et dybdeintervju, som vil ta om lag 50-60 minutter. Det vil bli tatt lydopptak og skrevet notater under intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli anonymisert. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. De som har tilgang til data vil kun være prosjektansvarlig og oss studenter. Navn og kontaktopplysninger vil bli erstattet med en kode som blir lagret på egen navneliste atskilt fra øvrige data. Datamaterialet blir lagret på HVL sin forskningsserver. Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet? Prosjektet skal etter planen avsluttes innen 31.12.21. Kodelisten med ditt navn og nummer blir da destruert og data vil bli oppbevart i anonymisert form i en passord beskyttet enhet som bare jeg har tilgang til.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:
innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
å få rettet personopplysninger om deg,
få slettet personopplysninger om deg,
få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?
Jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke. På oppdrag fra Høgskolen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:
Student: Vilde Solheim Nilsen (vildesolheimnilsen@icloud.com) , telefon: 93 88 16 72
Veileder: Lillian Pedersen
(Lillian.Pedersen@hvl.no) , telefon: 57 67 60 64

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Tid og sted

Jeg håper du har lyst og mulighet til å bli intervjuet i forbindelse med mitt prosjekt! Jeg planlegger å gjennomføre intervju i løpet av slutten av november/ starten av desember 2020, og vil kontakte deg på e-post eller telefon for å avtale tid og sted.

Med vennlig hilsen

Vilde Solheim Nilsen

Lillian Pedersen

Student

Prosjektansvarlig

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet “Inkluderende skolestart”, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju
at intervjuet blir tatt opp på bånd
at funn fra studien kan publiseres i anonymisert form i min masteroppgave
at data fra intervjuet kan brukes etter prosjektslutt i anonymisert form

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 31.12.2021.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Prosjektbeskrivelse NSD

Prosjektbeskrivelse NSD

En god og trygg barnehagestart er et viktig startpunkt for de første fem årene i barnehage etterfulgt av ti års grunnskole og senere år i den videregående skole på veien mot yrkesaktive år i voksenlivet. For 1- og 2-åringene som går fra å være med sine nære omsorgspersoner til å begynne i barnehagen er det helt avgjørende at barnehagen er klar for å ta dem godt imot slik at de blir trygg og får god tilknytning til dem som nå skal passe på dem.

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet kan få en trygg og god start i barnehagen. Barnehagen skal tilpasse rutiner og organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn». (Kunnskapsdepartementet, 2017).

Nyere forskning viser at årene barna tilbringer i barnehagen er av stor betydning som grunnlag og utgangspunkt for det videre skoleløpet. Den første tiden i barnehagen er viktig for småbarns trivsel, utvikling og psykisk helse. Nyere forskning viser hvor viktige de første leveårene er, og at små barn har et stort behov for trygghet og gode relasjoner både hjemme og i barnehagen. Det å begynne i barnehagen er en stor overgang for små barn, og de har behov for at foreldre og ansatte i barnehagen samarbeider om å gjøre denne overgangen god og trygg.

Formålet med studien er å finne god praksis for en trygg og god barnehagestart. En god barnehagestart for alle barn, er den viktigste investeringen vi kan gjøre som samfunn. Formålet med denne studien er å se på 1- og 2-åringene sin første tid i barnehagen. I 2017 indikerte en ny studie fra NTNU at de fleste 1- og 2-åringene tilbringer mer enn 40 timer per uke i barnehagen og at det er sammenheng mellom tid i barnehagen og små barns stressnivå. Nå foreligger den første norske studien der stresshormonet cortisol er målt hos de yngste i barnehagen. Studien er publisert i *Early Child Development and Care*. I artikkelen *Elevated cortisol levels in Norwegian toddlers in childcare* kommer den frem i studien at det ble funnet økning i cortisolnivået til de barna som hadde de lengste barnehagedagene (8-9) timer og at det er spesielt ettermiddagen som er krevende for de yngste. Jeg ønsker å finne noe om tilknytning og relasjoner gjennom mine dybdeintervju av pedagoger.

Flere internasjonale studier har tidligere funnet at små barn har et forhøyet nivå av cortisol fra morgen til ettermiddag på barnehagedager, mens nivået hjemme er flatt eller synkende. Ingen studier har imidlertid undersøkt om barnehagestress har negativ effekt på sikt.

Stikkord: Små barn i barnehagen, barnehagekvalitet, psykisk helse i barnehagen, voksen-barn relasjonen.

Problemstilling: Hvordan legger barnehagelærer til rette for de yngste barna den første tiden i barnehagen.

Vedlegg 3: Intervjuguide

«Den første tiden i barnehagen for de yngste barna»

Individuelle intervju av barnehagelærere i stilling som pedagogisk leder på småbarnsavdeling.

Presentasjon:

1. Presenter deg selv og barnehagen din? Fakta: Alder, utdanning, hvor lenge i jobben og hvor lenge pedagog.

Organisering og tilrettelegging for barnehagestartere:

1. Hva er dine tanker rundt den første tiden i barnehagen for ettåringer?
2. Hva legger du vekt på når ettåringer starter i deres barnehage?
3. Hva har du lagt vekt på i oppstarten denne høsten?
4. Hvordan ser tilvenningsprosessen ut i din barnehage?
→ Bruker dere en tilvenningsmodell?
5. Hva mener du er en god barnehagestart?
6. Hva tenker du om at nye barn og foreldre har besøksdager på forhånd? -Er dette en rutine hos dere?
7. Hvordan tilrettelegger du for et godt læringsmiljø hos de nye 1-2 åringene den første tiden?
8. Hvordan jobber dere for å sikre en trygg barnehagestart for alle barn?
9. Hva er dine tanker rundt den første tiden i barnehagen for barn med behov for særskilt tilrettelegging innenfor det allmennpedagogiske tilbudet?
10. Hvilke rutiner har barnehagen og avdelingen for barnehagestart? Og hvem sikrer at rutinene blir fulgt?
11. Opplever dere utfordringer rundt den første tiden i barnehagen?
→ Evt, hvilke utfordringer?
12. Forskning tyder på at mange barn har forhøyet stressnivå og følelsesmessige reaksjoner som tilsier at den første tiden i barnehagen er krevende for dem. Det er også målt høyt stressnivå i spyttet på dager hvor de har lange dager i barnehagen. Hva tenker du om det?

Foreldresamarbeid:

13. Hva vektlegger du i første møte med nye foreldre i barnehagen?

Relasjoner:

14. Hvordan forstår du begrepet relasjoner?
15. Hvordan arbeider du for å skape gode relasjoner med alle barn?
16. Hva vektlegger du i relasjonen med de nye 1-2 åringene i barnehagen?
17. Hvordan tilrettelegger dere for at de nye barna skal få knytte relasjoner til de andre barna?
18. Hva blir vektlagt når de voksne er i relasjon med barn?
19. Forskning tyder på at barns erfaringer allerede fra ettårsalderen er med på å danne grunnlaget for barns selvregulering. Det innebærer blant annet evnen til å kontrollere impulsivitet, være oppmerksom, samarbeide og følge regler. Hva tenker du om det?

Avrundning: Nye moment/tanker som har dukket opp underveis?

Vedlegg 4: NSD sin vurdering

NSD sin vurdering

Skriv ut

Prosjekttittel

Første tiden i barnehagen

Referansenummer

936640

Registrert

02.12.2020 av Vilde Solheim Nilsen - vildesolheimnilsen@icloud.com

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Lillian Pedersen, Lillian.Pedersen@hvl.no, tlf: 57676064

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Vilde Solheim Nilsen, vildesolheimnilsen@icloud.com, tlf: 93881672

Prosjektperiode

03.12.2020 - 31.12.2021

Status

10.01.2021 - Vurdert

Vurdering (2)

10.01.2021 - Vurdert

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2021. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

14.12.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 14.12.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte. MELD VESENTLIGE ENDRINGER Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres. TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2021. LOVLIG GRUNNLAG Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a. PERSONVERNPRINSIPPER NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om: - lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen - formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål - dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet - lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn

nødvendig for å oppfylle formålet DE REGISTRERTES RETTIGHETER Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20). NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13. Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32). For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon. OPPFØLGING AV PROSJEKTET NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Lykke til med prosjektet! Kontaktperson hos NSD: Karin Lillevold Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)